

Konferencje naukowe, sympozja i seminaria w jubileuszowym roku obchodów 60-lecia działalności Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego (maj 2009 – czerwiec 2010)

11.05.2009, Kołuda Wielka – Konferencja inauguracyjna obchody 60-lecia Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego (IZ PIB, Balice k. Krakowa, IZ PIB ZD Kołuda Wielka)

28–29.05.2009, Balice – XXXVIII Sesja Naukowa Komisji Żywienia Zwierząt KNZ PAN: Pasze zmodyfikowane genetycznie (GMO) i pasze tradycyjne w żywieniu zwierząt (Dział Żywienia Zwierząt i Paszoznawstwa IZ PIB)

20.06.2009, Chorzeliów – Konferencja tematyczna: Organizacja rynku mięsa i żywca króliczego (ZD IZ PIB Chorzeliów Sp. z o.o., Stowarzyszenie Wspierania Hodowli i Produkcji Królików)

29–30.08.2009, Rudawka Rymanowska – IX Pożegnanie wakacji w Rudawce Rymanowskiej (ZD IZ PIB Odrzechowa Sp. z o.o.)

7–8.09.2009, Zakopane – XXVI Międzynarodowa konferencja naukowo-techniczna: Jakość i bezpieczeństwo pasz – aktualne wymagania (IZ PIB Krajowe Laboratorium Pasz w Lublinie, Państwowy Instytut Weterynaryjny-PIB w Puławach)

28–29.09.2009, Balice – Międzynarodowa konferencja naukowa: Pasażowalne gąbczaste encefalopatie u zwierząt gospodarskich – diagnostyka i zapobieganie (Dział Immunogenetyki IZ PIB, Państwowy Instytut Weterynaryjny-PIB w Puławach)

9.11.2009, Kołuda Wielka – Konferencja naukowa: Fenomen polskiej gęsi (IZ PIB, Balice k. Krakowa, IZ PIB ZD Kołuda Wielka, Slow Food Polska)

13.11.2009, Pawłowice – Międzynarodowa konferencja naukowa: Efektywna produkcja – warunkiem rozwoju chowu świń w Polsce (Państwowy Instytut Weterynaryjny-PIB w Puławach, Sekcja Hyopatologii Polskiego Towarzystwa Nauk Weterynaryjnych, IZ PIB ZD Pawłowice)

19.11.2009, Pawłowice – Konferencja: Aktualne zagadnienia produkcji bydła (IZ PIB ZD Pawłowice)

15–16.12.2009, Balice – Konferencja inauguracyjna projekt: Budowa teleinformatycznej platformy wymiany wiedzy o jakości i bezpieczeństwie produkcji zwierzęcej, realizowany w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka – Działanie 2.3. (IZ PIB)

XII 2009, Chorzeliów – Dni Otwarte Ferm Zwierząt Futerkowych (ZD IZ PIB Chorzeliów Sp. z o.o.)

2.03.2010, Balice – Konferencja naukowo-techniczna: Pasze rzepakowe w żywieniu zwierząt (Polskie Stowarzyszenie Producentów Oleju, Polski Związek Producentów Pasz, Dział Żywienia Zwierząt i Paszoznawstwa IZ PIB)

11–12.03.2010, Balice – Konferencja naukowa: European Ruminant Infrastructure Network (ERIN) (IZ PIB)

23–24.03.2010, Balice – Sympozjum: Genetyczne, fizjologiczne i środowiskowe uwarunkowania rozrodu zwierząt i jakości surowców pochodzenia zwierzęcego (IZ PIB, Biocentrum Animpol)

7–8.04.2010, Kołuda Wielka – Krajowe sympozjum naukowo-techniczne: Realizacja programów ochrony zasobów genetycznych merynosa polskiego w starym typie oraz merynosa odmiany barwnej (IZ PIB ZD Kołuda Wielka, RZHOiK w Bydgoszczy)

19.04.2010, Kołbacz – Konferencja: Produkcja mleka w gospodarstwie z dużym udziałem użytków zielonych na przykładzie Zakładu Doświadczalnego IZ PIB Kołbacz Sp. z o.o. Produkcja jagnięciny w gospodarstwie ekologicznym na przykładzie gospodarstwa Glinna ZD IZ PIB Kołbacz Sp. z o.o. (ZD IZ PIB Kołbacz Sp. z o.o.)

22–23.04.2010, Zwierzyniec – XXVII polsko-ukraińska konferencja naukowo-techniczna: Analiza zagrożeń i analiza ryzyka w łańcuchu paszowym (IZ PIB, Krajowe Laboratorium Pasz w Lublinie, Instytut Weterynaryjny-PIB w Puławach)

26–27.04.2010, Grodziec Śląski – Międzynarodowa konferencja naukowo-techniczna: Rolnictwo XXI wieku (ZD IZ PIB Grodziec Śląski Sp. z o.o.)

10.05.2010, Chorzelów – Konferencja: Znaczenie ras rodzimych i stad zachowawczych w hodowli zwierząt gospodarskich – Tradycja i nowoczesność (ZD IZ PIB Chorzelów Sp. z o.o.)

12.05.2010, Pawłowice – Konferencja: Poprawa efektywności produkcji prosiąt (IZ PIB ZD Pawłowice)

24.05.2010, Kraków – Główne uroczystości obchodów Jubileuszu 60-lecia Instytutu Zootechniki PIB

25–27.05.2010, Balice – Międzynarodowa konferencja naukowa: The Impact of Environmental Conditions – Animal Welfare, Pollutions, Economics (Dział Technologii, Ekologii i Ekonomiki Produkcji Zwierzęcej IZ PIB)

31.05.–1.06.2010, Rzemień – Seminarium naukowe: Bioróżnorodność zwierząt futerkowych (IZ PIB ZD Chorzelów Sp. z o.o., Sekcja Chowu i Hodowli Zwierząt Futerkowych PTZ)

6–9.06.2010, Balice – Międzynarodowa konferencja naukowa: XIX International Colloquium on Animal Cytogenetics and Gene Mapping (Dział Immuno- i Cytogenetyki Zwierząt IZ PIB).

Inauguracja obchodów jubileuszu 60-lecia Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego

11 maja 2009 r. Zakład Doświadczalny w Kołudzie Wielkiej odwiedziło wiele znakomych osobistości. W tym dniu odbyła się konferencja otwierająca cykl uroczystości związanych z doniosłym jubileuszem Instytutu Zootechniki PIB. Obecność Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi – Marka Sawickiego podkreśliła rangę konferencji. Rozpoczynając spotkanie, dyrektor Instytutu Zootechniki, prof. dr hab. Jędrzej Krupiński zaprosił Ministra Marka Sawickiego oraz posła na sejm RP, Eugeniusza Kłopotka do wzięcia udziału w konferencji prasowej. Dyrektor poinformował dziennikarzy, że Zakład Doświadczalny Kołuda Wielka jest jedną z wizytówek Instytutu i swego rodzaju Mekką dla producentów gęsi. Chlubą Zakładu są gęsi Białe Kołudzkie® (nazwa prawnie zastrzeżona), hodowane w tym miejscu od 1962 r. Zakład szczyci się także dużymi osiągnięciami w dziedzinie hodowli owiec. Wiele pytań kierowano do Ministra RiRW. Dotyczyły one zarówno gęsi, jak i spraw związanych z aktualną sytuacją rolników: prognozowaniem strat związanych z niedoborem opadów w kwietniu, dostępem do kredytów preferencyjnych, ubezpieczeniami produkcji, spadkiem opłacalności produkcji mleka oraz rentami strukturalnymi. Poseł Eugeniusz Kłopotek wypowiedział się na temat sytuacji polskiego rolnictwa i roli, jaką pełni w produkcji gęsiarskiej Zakład Doświadczalny Kołuda Wielka, którego był dyrektorem przed uzyskaniem mandatu poselskiego.

Po spotkaniu z dziennikarzami wizytowano budynki produkcyjne Krajowego Ośrodka Badawczo-Hodowlanego Gęsi, w tym nowoczesny obiekt do indywidualnej oceny gęsi w stadzie selekcyjnym. Następnie, zwiedzano owczarnie ze stadami plenno-mlecznej owcy kołudzkiej i merynosa polskiego odmiany barwnej. Zwiedzanie zakończył relaksujący spacer po zabytkowym parku, stanowiącym otoczenie siedziby Zakładu.

Konferencję rozpoczął i prowadził prof. dr hab. Jędrzej Krupiński, który po powitaniu gości dokonał prezentacji Instytutu Zootechniki PIB. Dyrektor przywołał historię jego powstania, najważniejsze sukcesy naukowo-badawcze, hodowlane i technologiczne, opisał funkcjonowanie i misję, przedstawił zakłady doświadczalne i inne jednostki, zaprezentował też działalność wydawniczą, upowszechnieniową i wdrożeniową.

Drugim prelegentem był dyrektor ZD Kołuda Wielka mgr Ryszard Jagodziński. Jego prezentacja obejmowała historię i współczesność Zakładu, a zatem okres od 1946 do 2009 roku. W tym miejscu warto zauważyć, że data utworzenia Zakładu Doświadczalnego w Kołudzie Wielkiej (1.07.1946 r.) jest wcześniejsza od daty powołania Instytutu Zootechniki (1.04.1950 r.), a włączenie Zakładu w struktury IZ nastąpiło 1.01.1951 r. Dyrektor przedstawił chronologicznie działalność Zakładu, poczynając od przedstawienia jego twórców i zasłużonych pracowników, poprzez omówienie zagadnień, specjalizacji oraz gatunków zwierząt hodowanych na przestrzeni lat. Skrupulatnie został opisany obecny potencjał produkcyjny i naukowo-badawczy, najważniejsze osiągnięcia i podejmowana problematyka badawcza. Barwnymi slajdami dyrektor ilustrował oferowane przez ZD produkty, a wśród nich smakowicie przyrządzone mięso gęsie i jagnięce oraz wiele gatunków sera owczego. Pokazywane na ekranie produkty były przygotowane do degustacji i chętnie spożywane przez gości.

Zastępca dyrektora Zakładu dr inż. Halina Bielińska przedstawiła drogę wiodącą do utworzenia gęsi Białej Kołudzkiej®, a w niej początki pracy hodowlanej, program doskonalenia wartości użytkowej, wielkość produkcji na przestrzeni lat i ewolucję zasad rozprowadzania gąsiąt hodowlanych. H. Bielińska podkreśliła, że praca naukowców, tak wcześniej jak i teraz, polega na prowadzeniu hodowli, tworzeniu i badaniu technologii utrzymania gęsi reprodukcyjnych, tuczonych oraz technologii lęgu,

które pozwoliły na wydobycie cennych walorów charakteryzujących sprowadzoną do Kołudy gęś. Organizatorem hodowli gęsi był pierwszy dyrektor Zootechnicznego Zakładu Doświadczalnego, doc. dr Kazimierz Bieliński, który wraz z małżonką doc. dr Krystyną Bielińską był w Polsce prekursorem badań naukowych oraz autorem licznych publikacji naukowych oraz popularnonaukowych poświęconych gęsiom. Ważnym etapem opisywanej działalności było utworzenie w Kołudzie Wielkiej Krajowego Ośrodka Badawczo-Hodowlanego Gęsi (KOB-HG). Jego główne zadania to rozwój produkcji gęsi w kraju, objęcie patronatem merytorycznym wszystkich stad rodzicielskich, konsolidacja środowiska związanego z produkcją gęsi, wpływ na wielkość produkcji i współpraca z polskimi eksporterami mięsa gęsiego.

Listę referujących zamykał Leszek Kawski – Dyrektor Generalny Krajowej Rady Drobiarstwa – Izby Gospodarczej w Warszawie. Tematem prelekcji była „Produkcja mięsa drobiowego ze szczególnym uwzględnieniem mięsa gęsiego”. Obecni mieli możliwość zapoznania się z informacjami dotyczącymi wielkości zarówno światowej, jak i europejskiej produkcji oraz konsumpcji mięsa. L. Kawski przedstawił charakterystykę europejskiego rynku, akcentując znaczenie genotypu gęsi Białej Kołudzkiej® w eksporcie mięsa gęsiego.

Spotkanie zwińczyły listy gratulacyjne składane na ręce dyrektora Instytutu Zootechniki i dyrektora Zakładu Doświadczalnego Kołuda Wielka przez przedstawicieli władz województwa, Urzędu Marszałkowskiego, powiatu i gminy, kujawsko-pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie oraz Zarządu Krajowej Rady Drobiarstwa – Izby Gospodarczej w Warszawie. Kończąc oficjalną część konferencji, gospodarze zaprosili gości na obiad, którego głównym daniem była gęś pieczona z jabłkami.

Jakub Badowski

fot. D.D.

Wiele pytań kierowano do Ministra RiRW, Marka Sawickiego
Many questions were asked of Marek Sawicki, the Minister of Agriculture and Rural Development

Zastępca dyrektora Zakładu, dr inż. Halina Bielińska przedstawiła drogę wiodącą do utworzenia
gęsi Białej Kołudziej®
*Dr Halina Bielińska, the Experimental Station's Deputy Director, presented the process
that led to the creation of White Kołuda® geese*

Minister M. Sawicki i poseł E. Kłopotek w gronie uczestników Konferencji podczas spaceru w zabytkowym parku stanowiącym otoczenie siedziby Zakładu

Minister M. Sawicki and MP E. Kłopotek among Conference participants during a walk in a historic park surrounding the Experimental Station

Zwiedzanie Krajowego Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Gęsi (w pierwszym rzędzie od lewej: prof. J. Krupiński, Minister M. Sawicki, dr inż. H. Bielińska)

Visiting the National Research and Development Centre for Geese (first row, from left: Prof. J. Krupiński, Minister M. Sawicki, Dr H. Bielińska)

Uczestnicy Konferencji przed Dworem Brodnickich – siedzibą Zakładu w Kołudzie Wielkiej
Conference participants in front of the Brodnicki Manor House, the Experimental Station's headquarters in Kołuda Wielka

Głównym daniem obiadu była oczywiście gęś pieczona z jabłkami
Naturally enough, roasted goose with apples was the main course

(fot.: archiwum ZD Kołuda Wielka)

Pasze zmodyfikowane genetycznie (GMO) i pasze tradycyjne w żywieniu zwierząt

W dniach 28–29 maja 2009 r. zorganizowana została w Instytucie Zootechniki PIB w Bali-
cach **XXXVIII Sesja Naukowa Żywienia Zwierząt: „Pasze zmodyfikowane genetycznie (GMO)
i pasze tradycyjne w żywieniu zwierząt”**.

Była ona jedną z pierwszych konferencji otwierających obchody 60-lecia Instytutu Zootech-
niki Państwowego Instytutu Badawczego.

Spotkanie poświęcono zagadnieniu stosowania roślin pastewnych i materiałów paszowych
zmodyfikowanych genetycznie w żywieniu zwierząt i problemom z tym związanym. Sesja, której pa-
tronowała Komisja Żywienia Zwierząt KNZ PAN, przygotowana została przez Dział Żywienia Zwie-
rząt i Paszoznawstwa IZ PIB w ramach cyklicznych, corocznych spotkań pracowników naukowych
zajmujących się zagadnieniami żywienia zwierząt i paszoznawstwa.

Środowisko naukowe pracowników zajmujących się produkcją zwierzęcą, w tym żywieniem
zwierząt i paszoznawstwem odmładza się, co jest zjawiskiem bardzo pożądanym i chwalebny, dlate-
go uznaliśmy za stosowne przypomnienie historii naszej placówki naukowej, Działu Żywienia Zwie-
rząt i Paszoznawstwa, na tle Instytutu Zootechniki PIB.

Instytut Zootechniki funkcjonuje jako jednostka badawczo-rozwojowa w zakresie produkcji
zwierzęcej, podlega Ministerstwu Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Podstawowym elementem aktywności
Instytutu jest prowadzenie prac badawczo-rozwojowych z zakresu genetyki i hodowli zwierząt, im-
muno- i cytogenetyki, żywienia zwierząt i paszoznawstwa, biotechnologii rozrodu oraz technologii
i ekologii produkcji zwierzęcej. Początki prowadzonych w IZ prac naukowych z zakresu żywienia
zwierząt i paszoznawstwa sięgają działalności Państwowego Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego
(PING) w Puławach. Po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. nastąpiło ożywienie rolnictwa i rozwój
rolniczych placówek naukowych. Powstała Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie,
reaktywowano działalność Wydziału Rolnego na Uniwersytecie Jagiellońskim, w Politechnice Lwów-
skiej i na Uniwersytecie Wileńskim oraz utworzono Wydział Rolniczo-Leśny na Uniwersytecie w Po-
znaniu. Powołany został Państwowy Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach podleg-
ły Ministerstwu Rolnictwa, z wyodrębnionym Działem Żywienia Zwierząt i Działem Biochemii.
Kierownikiem obu działów PINGW był prof. Henryk Malarski, twórca pierwszych w Polsce tablic
składu pasz. PINGW posiadał oddziały zamiejscowe i sieć zakładów doświadczalnych. Po II wojnie
światowej nie powrócono do koncepcji jednego instytutu w sferze badań rolniczych. Zwyciężyła
koncepcja instytutów branżowych, związanych z poszczególnymi dyscyplinami nauk rolniczych.
W 1950 r. w wyniku Rozporządzenia Rady Ministrów utworzono specjalistyczne instytuty badawcze,
w tym największe, jak Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, Instytut Hodowli
i Aklimatyzacji Roślin w Radzikowie, Instytut Weterynarii w Puławach, Instytut Budownictwa i Me-
chanizacji Rolnictwa, Instytut Ekonomiki Rolnictwa, Instytut Melioracji i Użytków Zielonych oraz
Instytut Zootechniki w Krakowie. Mniejsze jednostki uzyskały status centralnych laboratoriów, jak np.
Centralne Laboratorium Przemysłu Paszowego w Lublinie, czy Centralny Ośrodek Badawczo-
Rozwojowy Drobiarstwa w Poznaniu. Dział zajmujący się żywieniem zwierząt w PINGW w Puła-
wach i jego oddział terenowy w Bydgoszczy, wraz z wybranymi zakładami doświadczalnymi zostały
włączone do Instytutu Zootechniki, utworzonego w 1950 r. w Krakowie. Zasadniczą część IZ stanowił
Instytut Genetyki i Hodowli Zwierząt wyłączony z Uniwersytetu Jagiellońskiego, w tym działy zajmu-
jące się genetyką, hodowlą, biologią rozrodu oraz technologią chowu zwierząt.

W pierwszych latach działalności Instytutem Zootechniki kierowało kilku znakomitych uczo-

nych, specjalistów z zakresu żywienia zwierząt. W latach 1948–1953 kierownikiem Oddziału Doświadczalnictwa Żywieniowego PINGW, a później IZ w Bydgoszczy był prof. dr Franciszek Abgarowicz, równocześnie profesor SGGW. W następnym okresie Działem tym kierował uczony światowej rangi prof. dr Jan Kielanowski, a jego współpracownikami byli zasłużeni dla nauki późniejsi profesorowie Mirosław Chomyszyn, a z młodszego pokolenia profesor Aleksandra Ziotecka.

W latach 1957–1963 Instytutem Zootechniki kierował prof. dr Tadeusz Konopiński, absolwent Uniwersytetu we Wrocławiu, uczony niezwykle zasłużony dla dziedziny żywienia zwierząt i dla rozwoju Instytutu Zootechniki.

Wraz z utworzeniem IZ powołano do życia trzy niezależne jednostki naukowe zajmujące się paszoznawstwem i żywieniem zwierząt: Dział Paszowisk i Użytków Zielonych, którym kierował dr Mieczysław Nowak, późniejszy profesor zw. SGGW w Warszawie, Dział Konserwacji Pasz, kierowany przez dr Stanisława Trelę, późniejszego prof. WSR w Krakowie oraz Dział Żywienia Zwierząt, początkowo z siedzibą w Puławach, kontynuujący prace Działu Żywienia Zwierząt i Działu Biochemii PINGW, którym kierowali dr Józef Skulmowski, późniejszy profesor WSR w Lublinie oraz dr Kazimierz Gawęcki, późniejszy profesor AR w Poznaniu.

Za czasu kadencji prof. Tadeusza Konopińskiego, w 1961 r. w Instytucie Zootechniki w Krakowie utworzono Zakład Żywienia Zwierząt, skupiając w nim rozproszone po kraju badania z tego zakresu. Kierownictwo i organizację Zakładu powierzono prof. Rajmundowi Rysiowi, absolwentowi trzech fakultetów uniwersyteckich – chemii, farmacji i biologii. W latach 60. opracowano i w ciągu następnych 20 lat zrealizowano koncepcję budowy bazy badawczej dla potrzeb Działu Żywienia Zwierząt w Brzeziu k. Krakowa, w tym fermy świń, fermy bydła mlecznego i opasowego oraz kurników dla brojlerów i niosek. Było to wówczas najnowocześniejsze zaplecze w kraju do prowadzenia badań z zakresu żywienia zwierząt. W 1968 r. Dział Paszowisk przemianowano na Samodzielną Pracownię Trwałych Użytków Zielonych i Konserwacji Pasz. Zaplecze do badań naukowych pracownia posiadała w zootechnicznych zakładach doświadczalnych – Grodziec Śląski, Czechnica, Lipowa, Pawłowice i Rymanów (Odrzechowa). Badania z zakresu konserwacji pasz realizowano w Zakładzie Żywienia Zwierząt pod kierunkiem mgr inż. Jerzego Węgrzyna.

W 1972 r. w miejsce Samodzielnej Pracowni powołano Zakład Paszoznawstwa z siedzibą w Aleksandrowicach. Jego kierownictwo powierzono prof. dr. hab. Adamowi Wiernemu. Zootechniczne zakłady doświadczalne realizujące projekty badawcze z paszoznawstwa, a w części z żywienia zwierząt, wyposażono w podstawowe laboratoria do badania pasz, klatki bilansowe i stanowiska do indywidualnego żywienia zwierząt. Badania z zakresu żywienia zwierząt i paszoznawstwa prowadzili samodzielni pracownicy naukowcy pracujący w zakładach doświadczalnych Instytutu Zootechniki: Czechnica – prof. dr hab. Adolf Korniewicz, prof. dr Jan Głapś; Grodziec Śląski – prof. dr hab. Gustaw Michna, doc. dr hab. Czesława Klęczek; Pawłowice – doc. dr hab. Romuald Ostrowski, dr inż. Maria Daczewska; Lipowa – dr inż. Eugeniusz Pasięka, dr inż. Henryk Żywczok i dr inż. Wacław Zyzak. Unikalną jednostką naukową Instytutu z zakresu mineralnego żywienia zwierząt był Zakład Radiobiologii z siedzibą w Grodźcu Śląskim, którym kierował prof. dr Jerzy Okoński.

W 1994 r., po odejściu prof. dr. hab. Zygmunta Ewy ego na emeryturę, do Zakładu Żywienia Zwierząt, a później Zakładu Paszoznawstwa włączono Zakład Fizjologii Zwierząt, tworząc Zakład Paszoznawstwa i Surowców Pochodzenia Zwierzęcego. Zakładem Żywienia Zwierząt od 1993 do 2002 r., po przejściu prof. dr. Rajmunda Rysia na emeryturę, kierował prof. dr hab. Jerzy Koreleski, natomiast Zakładem Paszoznawstwa i Surowców Pochodzenia Zwierzęcego od 1991 do 2002 r., po przejściu prof. dr. hab. Adama Wiernego na emeryturę, kierował prof. dr hab. Franciszek Brzóska. W ramach dalszej reorganizacji i porządkowania kierunków badawczych w 2002 r. zakłady naukowe łączono w większe jednostki. Zakład Żywienia Zwierząt połączono z Zakładem Paszoznawstwa i Surowców Pochodzenia Zwierzęcego, tworząc Dział Żywienia Zwierząt i Paszoznawstwa. Kierownictwo działu powierzono prof. dr. hab. Franciszkowi Brzósce. Z zakładów naukowych zajmujących się żywieniem zwierząt i paszoznawstwem wyłączono laboratoria, tworząc Centralne Laboratorium Instytutu Zootechniki. W 2004 r. Centralne Laboratorium uzyskało akredytację Polskiego Centrum Akredytacji w zakresie analizy składu pasz i produktów pochodzenia zwierzęcego. Zakres analiz akredytowa-

nych podlega stałemu poszerzaniu. Po włączeniu Centralnego Laboratorium Przemysłu Paszowego w Lublinie do Instytutu Zootechniki utworzono Krajowe Laboratorium Pasz, posiadające zgodnie z ustawą o paszach status laboratorium referencyjnego.

W 2005 r. Instytut Zootechniki decyzją Rady Ministrów RP uzyskał status Państwowego Instytutu Badawczego.

Badania naukowe realizowane w Dziale Żywienia Zwierząt i Paszoznawstwa mają charakter prac badawczo-rozwojowych. W ostatnich latach obok badań stosowanych realizowane są prace o charakterze podstawowym. Kierunki badań naukowych w czasie 60 lat działalności Działu ściśle związane były z potrzebami produkcji zwierzęcej w kraju. Środki finansowe na badania naukowe pochodzą z trzech źródeł – działalności statutowej, projektów badawczych (grantów) oraz od podmiotów zewnętrznych zainteresowanych realizacją badań w Dziale Żywienia Zwierząt i Paszoznawstwa. W okresie funkcjonowania systemu grantów naukowych w Polsce zrealizowano 40 projektów badawczych, w tym 32 indywidualne, 6 promotorskich i 2 celowe. Znacząca część publikacji naukowych Działu wydawana jest w czasopiśmie znajdującym się na Liście Filadelfijskiej.

Działalność naukowa, w tym publikacyjna i osiągnięcia Działu Żywienia Zwierząt i Paszoznawstwa oraz skład osobowy zostały omówione w wydawnictwie jubileuszowym „Instytut Zootechniki PIB 2000–2010” (2010).

Jako tematykę przewodnią Sesji wybraliśmy rośliny i materiały paszowe GMO i ich wykorzystanie w żywieniu zwierząt. Wobec wielu kontrowersji, wynikających z uwalniania GMO do środowiska, a także słabej znajomości tego zagadnienia w społeczeństwie, problematyka ta wydawała nam się bardzo ważna i pilna do omówienia.

Mam nadzieję, że tematy poruszone na XXXVII Sesji Żywienia Zwierząt KZZ KNZ PAN będą inspiracją do poszukiwania nowych kierunków badawczych w tej dziedzinie.

Franciszek Brzóška, Jerzy Koreleski

fot. M.D.

Organizacja rynku mięsa i żywca króliczego

Konferencja tematyczna pt. „**Organizacja rynku mięsa i żywca króliczego**” została zorganizowana 20 czerwca 2009 r. w Zakładzie Doświadczalnym IZ PIB Chorzelów Sp. z o.o. w ramach obchodów 60-lecia Instytutu Zootechniki PIB i była połączona z Walnym Zebraniem członków Stowarzyszenia Wspierania Hodowli i Produkcji Królików.

Konferencja przebiegała zgodnie z przyjętym wcześniej porządkiem obrad. Dr inż. Jerzy Fijał przywitał przybyłych gości i przedstawił historię i działalność Zakładu. Historię badań nad królikami przez 60 lat trwania Instytutu Zootechniki PIB zaprezentowała dr inż. Małgorzata Piórkowska, a prowadzone obecnie w IZ PIB prace badawcze – doc. dr inż. Dorota Kowalska. Z kierunkami działania Stowarzyszenia Wspierania Hodowli i Produkcji Królików zapoznał zebranych dr Leszek Gacek. Przedstawił również podstawowe zasady hodowli królików oraz zagadnienia produkcji żywca króliczego, zilustrowane wizytą na fermie. Z najczęściej spotykanymi chorobami królików, mającymi wpływ na bezpieczeństwo łańcucha żywnościowego człowieka zapoznał słuchaczy lek. wet. Bogusław Nieznaj. Na temat sposobów połączenia hodowli królików rasowych z produkcją mięsa mówił Tadeusz Mazurek.

Referatom naukowców towarzyszyły wystąpienia hodowców oraz ożywiona dyskusja.

W Konferencji uczestniczyło 45 osób, z czego 37 stanowili hodowcy królików, cztery osoby reprezentowały Instytut Zootechniki PIB, trzy osoby – środowiska naukowe i jedna – Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt. Cieszy duże zainteresowanie ze strony pracowników naukowych. Mieliśmy zaszczyt gościć prof. dr. hab. Stanisława Sochę z Akademii Podlaskiej oraz prof. dr. hab. Andrzeja Gogołka wraz dr inż. Iwoną Chwastowską z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Zainteresowanie problemami hodowli królików w tak odległych od Chorzelowa miejscach kraju świadczy o doniosłości prowadzonych tu prac.

W toku dyskusji wszyscy zgodzili się z poglądem gospodarza, prezesa dr inż. Jerzego Fijała, że konferencje na temat hodowli królików powinny na stałe wpisać się w kalendarz spotkań hodowców z pracownikami nauki. Spotkania takie, w formie konferencji lub warsztatów wdrożeniowych, będą wychodzić naprzeciw oczekiwaniom hodowców i wspomagać rozwój hodowli tego gatunku zwierząt.

Jerzy Fijał

Królik popielniański biały
Popielno White rabbit (fot. D. Kowalska)

Prezes Jerzy Fijał przedstawił historię Zakładu w Chorzeli i jego rolę w 60-letniej działalności Instytutu Zootechniki PIB
President Jerzy Fijał presented the history of the Chorzów Experimental Station and its role in the 60-year work of the National Research Institute of Animal Production (fot. L. Gacek)

Duże zainteresowanie wzbudziło wystąpienie doc. dr hab. Doroty Kowalskiej z Instytutu Zootechniki PIB, dotyczące badań naukowych aktualnie prowadzonych na królikach
Great interest was generated by a presentation by Dorota Kowalska Ph.D. from the National Research Institute of Animal Production concerning current rabbit research (fot. L. Gacek)

Prezentacja lek. wet. Bogusława Nieznaja dotyczyła ochrony zdrowia królików oraz zasad pozyskiwania mięsa króliczego wysokiej jakości
A presentation by VS Bogusław Nieznaj on rabbit health care and principles for procurement of high-quality rabbit meat (fot. L. Gacek)

Uczestnicy konferencji
Conference participants (fot. L. Gacek)

Wizytowana przez uczestników konferencji ferma królików w Chorzelowie
The Chorzelów rabbit farm visited by the Conference participants (fot. L. Gacek)

Pożegnanie wakacji w Rudawce Rymanowskiej – uczczeniem obchodów 60-lecia Instytutu Zootechniki PIB

Jubileusz 60-lecia Instytutu Zootechniki PIB Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB Odrzechowa Sp. z o.o. uczcił w sposób nietypowy – nie poprzez organizację konferencji, ale organizując wystawę zwierząt o zasięgu ogólnokrajowym. W dniach 29–30 sierpnia 2009 r. w Rudawce Rymanowskiej odbyła się impreza, która zgromadziła ponad stu wystawców z ponad połowy Polski oraz kilka tysięcy osób zainteresowanych tą wystawą. „**Pożegnanie wakacji w Rudawce Rymanowskiej**”, bo taką nazwę nosi to przedsięwzięcie, odbywało się już po raz dziewiąty i tu Zakład Doświadczalny IZ PIB Odrzechowa, wspólnie z Polskim Związkiem Hodowców Bydła Simentalskiego z siedzibą w Odrzechowej i Okręgowym Związkiem Hodowców Koni w Rzeszowie uczcił 60-lecie Instytutu Zootechniki PIB. Tradycyjnie patronat nad imprezą przyjęli: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Wojewoda Podkarpacki oraz Marszałek Województwa Podkarpackiego. IX edycja imprezy to:

- Krajowa Wystawa Bydła Simentalskiego,
- Regionalny Czempionat Konia Huculskiego,
- Regionalna Wystawa Ras Rodzimych.

Na **Krajową Wystawę Bydła Simentalskiego** 46 hodowców bydła tej rasy z województw: lubelskiego, świętokrzyskiego i podkarpackiego przywiozło do Rudawki Rymanowskiej 60 sztuk krów i jałówek simentalskich, a 12 młodych hodowców zaprezentowało kilkumiesięczne jałoweczki po polskich buhajach. Bydło oceniane było w sześciu grupach wiekowych, a ocenę prowadził sędzia ze Słowacji – Matuš Kohut. W pierwszym dniu wystawy zostały wyłonione czempiony i wiceczempiony oraz została wybrana superczempionka wystawy – krowa Brydzia z hodowli Krystyny Żarów z miejscowości Bandrów w Bieszczadach.

Regionalny Czempionat Konia Huculskiego zgromadził rekordową ilość koni i hodowców. Do Rudawki Rymanowskiej przyjechało ponad 30 ekip z województw: podkarpackiego, małopolskiego, łódzkiego, świętokrzyskiego, lubelskiego i wielkopolskiego. Hodowcy przywieźli ponad 70 koni huculskich. Przez dwa dni kilkadziesiąt par: koń-jeździec zmagало się ze sobą w różnych konkursach. Niektóre z tych konkursów to tylko zabawa, ale są też takie, w których konie zaliczają obowiązkową próbę wynikającą z realizacji przez hodowcę programu ochrony zasobów genetycznych koni rasy huculskiej. Taką jest próba dzielności koni młodych, w których najlepszą okazała się klacz Laguna-O z Zakładu Doświadczalnego IZ PIB w Odrzechowej. W tzw. konkursie eliminacyjnym do czempionatu ogólnopolskiego zwyciężyła klacz Grażda ze Stadniny Koni Huculskich w Gładyszowie. Został przeprowadzony również konkurs zaprzęgowy, któremu patronowała Podkarpacka Izba Rolnicza oraz wyścig huculski.

Trzecim elementem IX Pożegnania Wakacji w Rudawce Rymanowskiej była **I Regionalna Wystawa Ras Rodzimych**, zorganizowana przez Instytut Zootechniki PIB przy współudziale Zakładu Doświadczalnego IZ PIB Odrzechowa oraz związków hodowców. Kilka tysięcy osób, które w ciągu dwóch dni odwiedziły Rudawkę Rymanowską, mogły obejrzeć następujące gatunki i rasy zwierząt:

- krowy – rasy polskiej czerwonej, polskiej czarno-białej, polskiej czerwono-białej,
- konie – małopolskie, śląskie, zimnokrwiste w typie sokólskim, koniki polskie i hucuły,

- owce – wrzosówki, świniarki, olkuskie, cakle podhalańskie,
- kozy rasy karpackiej,
- kury – zielononóżki kuropatwiane, żółtonóżki kurupatwiane, Leghorn, Sussex, Rhode Island Red, Rhode Island White,
- gęsi – lubelskie, kieleckie, podkarpackie, Landes, Białe Kołudzkie,
- kaczki – pomniejszone, Pekin krajowy, Khaki Campbell x Orpington,
- świnie rasy puławskiej,
- zwierzęta futerkowe – króliki popieleńskie białe, tchórze, lisy pospolite pastelowe, lisy pospolite białoszynne.

Ukoronowaniem obchodów 60-lecia Instytutu Zootechniki PIB w Rudawce Rymanowskiej było krótkie sympozjum, na którym Dyrektor IZ PIB, prof. dr hab. Jędrzej Krupiński przedstawił ogromny dorobek IZ PIB, kładąc nacisk na ścisły związek uprawianej w Instytucie nauki z praktyką rolniczą. Prezes Zarządu ZD IZ PIB w Odrzechowej przybliżył zgromadzonym słuchaczom historię Zakładu, jego osiągnięcia oraz obecną działalność. Częścią sympozjum była prezentacja ras rodzimych zgromadzonych na wystawie w Rudawce Rymanowskiej, którą prowadzili koordynatorzy poszczególnych programów. Spotkała się ona z bardzo dużym zainteresowaniem zwiedzających.

Regionalna Wystawa Ras Rodzimych w Rudawce Rymanowskiej odniosła duży sukces, warto więc, żeby stała się trwałym elementem „Pożegnania wakacji”. Pokaz i prezentacja zwierząt odbywają się tu zupełnie inaczej niż na większości wystaw, bo w warunkach naturalnych na tle przepięknej przyrody przełomu Wisłoka. Do większości ras i gatunków prezentowanych w Rudawce Rymanowskiej bardziej pasują łąki i skały nad Wisłokiem, a „mieszczuchom” może lepiej pokazać krowę czy konia w naturalnych warunkach przyrodniczych. Pomimo bardzo trudnych warunków pogodowych i ekonomicznych w roku 2010 również kontynuowano tradycje w zakresie prezentacji użytkowanych na południu Polski zwierząt w ramach kolejnego już „Pożegnania wakacji w Rudawce Rymanowskiej”.

Władysław Brejta

Uroczystości jubileuszowe w Rudawce Rymanowskiej
The jubilee celebrations in Rudawka Rymanowska (fot. A. Giller)

„POŻEGNANIE WAKACJI W RUDAWCE RYMANOWSKIEJ 2009”

„FAREWELL TO HOLIDAYS IN RUDAWKA RYMANOWSKA 2009”

(fot. A. Giller)

Dyrektor Instytutu Zootechniki PIB, prof. dr hab. Jędrzej Krupiński podkreślił ścisły związek prowadzonych w Instytucie prac badawczych z praktyką rolniczą
Prof. Jędrzej Krupiński, Director of the National Research Institute of Animal Production, stressed the close relationship between research work at the Institute and agricultural practice

Sluchacze (zarówno ludzie nauki, jak i hodowcy) na wyjazdowym seminarium w Rudawce Rymanowskiej
Participants (both researches and breeders) in the travelling seminar in Rudawka Rymanowska

KRAJOWA WYSTAWA BYDŁA SIMENTALSKIEGO

NATIONAL SIMMENTAL EXHIBITION (fot. A. Giller)

Sędzia Wystawy Matuš Kohut i superczempionka krowa Brydzia hodowli Krystyny Żarów
Exhibition judge Matuš Kohut and grand champion cow Brydzia from Krystyna Żarów's farm

Krowy rasy simentalskiej z hodowli ZD IZ PIB Odrzechowa – czempionki Wystawy:
Bianka 6 (6117 kg mleka w 6. laktacji) i Jagna
*Simmental cows from the farm of the Odrzechowa Experimental Station of the National Research Institute
of Animal Production – Exhibition champions: Bianka 6 (6117 kg milk in 6th lactation) and Jagna*

REGIONALNY CZEMPIONAT KONIA HUCULSKIEGO
REGIONAL CHAMPIONSHIP OF HUCUL HORSE (fot. A. Giller)

Ekipa ZD IZ PIB Odrzechowa w czasie prezentacji
Team from the Odrzechowa Experimental Station of the National Research Institute
of Animal Production during the presentation

Ogier huculski Lotnik, wielokrotny czempion wystaw krajowych i zagranicznych
(prezentuje Mariusz Boruta)
Hucul stallion Lotnik, a many time champion of national and foreign exhibitions
(presented by Mariusz Boruta)

I REGIONALNA WYSTAWA RAS RODZIMYCH
FIRST REGIONAL EXHIBITION OF NATIVE BREEDS (fot. A. Giller)

Krowa rasy polskiej czerwono-białej
A Polish Red-and-White cow

Owce olkuskie
Olkuska sheep

Kaczki rasy Pekin
Pekin ducks

Jakość i bezpieczeństwo pasz – aktualne wymagania

XXVI Międzynarodowa konferencja naukowo-techniczna pt. „**Jakość i bezpieczeństwo pasz – aktualne wymagania**”, która odbyła się w Zakopanem w dniach 7–8 września 2009 r., została zorganizowana przez Instytut Zootechniki Państwowy Instytut Badawczy, Krajowe Laboratorium Pasz w Lublinie i Państwowy Instytut Weterynaryjny-Państwowy Instytut Badawczy w Puławach. Celem konferencji było przedstawienie producentom pasz, inspektorom inspekcji weterynaryjnej i pracownikom ZHW aktualnych wymagań w zakresie oceny jakości i bezpieczeństwa pasz oraz ich użytkowania w żywieniu zwierząt w świetle wyników prac badawczych krajowych i zagranicznych. Referaty wygłosili pracownicy naukowcy Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Uniwersytetu im. Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Państwowego Instytutu Weterynaryjnego-PIB w Puławach oraz Instytutu Zootechniki PIB w Krakowie. W konferencji uczestniczyli także pracownicy naukowcy z zagranicy: z Państwowego Naukowo-Badawczego Instytutu Kontroli Preparatów Weterynaryjnych i Dodatków Paszowych we Lwowie, Instytutu Zootechnicznego UAAN w Charkowie (Ukraina) oraz dr Piotr Robouch ze Wspólnotowego Laboratorium Referencyjnego ds. Dodatków Paszowych (CRL-FA), usytuowanego przy Instytucie Materiałów Referencyjnych i Pomiarów IRMM w Geel (Belgia), który przedstawił interesujący wykład pt. „Dodatki paszowe – badania laboratoryjne i proces rejestracji”.

W związku z opublikowaniem 1 września 2009 r. w Dzienniku Urzędowym UE (OJ L 229/1) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie wprowadzania na rynek i stosowania pasz, zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1831/2003 i uchylające dyrektywy 79/373/EWG, 80/511/EWG, 82/471/EWG, 83/228/EWG, 93/74/EWG, 93/113/WE i 96/25/WE oraz decyzję 2004/21/WE, zagadnienia regulowane tym rozporządzeniem znalazły żywy oddźwięk wśród uczestników i były przedmiotem dyskusji w czasie obrad, jak też w kularowych rozmowach. Przykładem może być planowany katalog materiałów paszowych i potrzeba umieszczenia na tej liście charakterystycznych materiałów paszowych stosowanych w naszym kraju oraz nowe granice tolerancji składników pokarmowych i dodatków paszowych, których zachowanie może być trudne przy obecnych charakterystykach walidacyjnych metod badania substancji czynnych niektórych dodatków paszowych (załącznik IV).

Główne cele i tezy konferencji to przedstawienie aktualnych zagadnień badawczych i praktycznych w zakresie jakości i bezpieczeństwa pasz, zarówno w odniesieniu do ich produkcji, jak też użytkowania w żywieniu zwierząt. Oprócz wyżej sygnalizowanych, rozważane zagadnienia dotyczyły m.in. wyników urzędowej kontroli pasz, a także oceny procesu wytwarzania produktów paszowych przez badanie jednorodności (homogeniczności) rozmieszczenia składników. Przedstawiono także wybrane elementy oceny zagrożeń i analizy ryzyka w produkcji i obrocie paszowym. Wiele miejsca poświęcono metodom badania pasz i walidacji metod oraz interpretacji wyników, zwłaszcza w odniesieniu do zagrożeń mikrobiologicznych, a także jakości materiałów paszowych – kluczowemu elementowi wpływającemu na jakość mieszanek paszowych.

W konferencji uczestniczyli reprezentanci producentów pasz, pracownicy inspektoratów weterynarii i laboratoriów ZHW. Oferty firmowe prezentowali przedstawiciele Foss Polska, Itochu Corporation S.A., Rettenmaier Polska Sp. z o.o. Przedstawiciele Itochu Corporation S.A. przekazali uczestnikom przetłumaczony na język polski Informator Ajinomoto Eurolysine S.A.S. Nr 32 (wydanie specjalne – listopad 2008), Podręcznik Żywieniowca Ajinomoto Eurolysine S.A.S. pt. „Pomiar oraz sza-

cowanie ilości aminokwasów w surowcach paszowych”. Pozostałe firmy prezentowały także swoje wyroby na stoiskach.

Referatom towarzyszyło duże zainteresowanie poruszaną tematyką, o czym świadczyła ożywiona dyskusja i zadawane pytania. Pytania i niektóre problemy podnoszone w czasie konferencji zostały przedstawione w specjalnym wydaniu „Pasz Przemysłowych”. Nie zawsze znajdowano jednoznaczne odpowiedzi; rozwiązanie niektórych problemów będzie wymagało dodatkowych analiz i uzgodnień. Możliwość spotkania się w gronie zainteresowanych osób, podzielenia się doświadczeniami, kuluarowe rozważania na temat problemów nurtujących producentów pasz, pracowników laboratoriów ZHW i inspektorów IW miały dla uczestników konferencji duże znaczenie. Podkreślano potrzebę poszukiwania rozwiązań, które znajdą potwierdzenie i uzasadnienie w uznanych badaniach naukowych. Wyrażono pogląd o potrzebie kontynuowania takich spotkań. Prezentowane na konferencji referaty i doniesienia zostały opublikowane w materiałach konferencyjnych a wybrane zagadnienia w formie monografii.

Waldemar Korol

Dr inż. Waldemar Korol, kierownik Krajowego Laboratorium Pasz w Lublinie
i Wicedyrektor IZ PIB inż. Józef Śliwa
*Dr Waldemar Korol, Head of the National Feed Laboratory in Lublin and Ing. Józef Śliwa,
Deputy Director of the NRIAP (fot. M. Struzik)*

Dr inż. Waldemar Korol, kierownik Krajowego Laboratorium Pasz w Lublinie, przedstawia uczestnikom Konferencji aktualne wymagania w zakresie oceny jakości i bezpieczeństwa pasz

Dr Waldemar Korol, Head of the National Feed Laboratory in Lublin, presented the Conference participants with current requirements concerning the evaluation of feed quality and safety (fot. M. Struzik)

Liczenie zebrani uczestnicy Konferencji
The Conference participants came in great numbers (fot. M. Struzik)

Referatom towarzyszyło duże zainteresowanie i ożywiona dyskusja
The papers aroused great interest and lively discussion (fot. M. Struzik)

Pasażowalne gąbczaste encefalopatie u zwierząt gospodarskich – diagnostyka i zapobieganie

W ramach obchodów 60-lecia Instytutu Zootechniki PIB, w dniach 28–29 września 2009 r. odbyła się w Balicach Międzynarodowa konferencja naukowa: **Pasażowalne gąbczaste encefalopatie u zwierząt gospodarskich – diagnostyka i zapobieganie**, zorganizowana przez Instytut Zootechniki PIB w Krakowie we współpracy z Państwowym Instytutem Weterynaryjnym-PIB w Puławach.

Głównym celem konferencji było podsumowanie aktualnego stanu badań chorób prionowych w Polsce na tle prac prowadzonych w Unii Europejskiej, zwłaszcza w sytuacji stwierdzonego coraz częściej występowania przypadków atypowej formy scrapie i BSE.

Na zaproszenie organizatorów referaty wygłosili: Prof. Georg Erhardt (Uniwersytet w Giessen), Dr. Anne Buschmann (Friedrich-Loeffler-Institut, Insel Riems), prof. dr hab. Urszula Czarnik (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski), prof. dr hab. Jan F. Żmudziński (Państwowy Instytut Weterynaryjny-PIB w Puławach), dr Małgorzata Natonek-Wiśniewska (Instytut Zootechniki PIB), Dr. Michal Milerski (Vyzkumny Ustav Živocisne Vyroby, Praha-Uhrineves), dr Michał Jank (Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego).

W konferencji uczestniczyli również: dr Jerzy Dowgiałło z Departamentu Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, dr wet. Jan Śmiechowicz – Radca Głównego Lekarza Weterynarii, Karina Wrigley – I Sekretarz Ambasady Irlandii w Warszawie, Stéphane Cadorel – Attaché Ambasady Francji w Warszawie oraz pracownicy naukowcy wyższych uczelni: Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Zachodniopomorskiego Uniwersytetu w Szczecinie, Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy, Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie i Uniwersytetu Rzeszowskiego, przedstawiciele: Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka, Polskiego Związku Owczarskiego oraz Regionalnych Związków Hodowców Owiec i Kóz, a także przedstawiciele Wojewódzkich Inspektoratów Weterynarii w Krakowie, Gdańsku, Poznaniu, Zielonej Górze, Siedlcach, przedstawiciele Zakładów Higieny Weterynaryjnej oraz Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Bakteriobójczych, Zakładu Doświadczalnego IZ PIB Grodziec Śląski Sp. z o.o. i Zakładu Doświadczalnego IZ PIB Kołbacz Sp. z o.o. Ponadto, byli obecni reprezentanci firm: Applied Biosystems, Eskulap, Meranco, Perlan Technologies i Syngen.

Referaty i doniesienia prezentowane na konferencji zostały opublikowane w materiałach konferencyjnych wydanych w Zespole Wydawnictw i Poligrafii IZ PIB, a wybrane prace w „Annals of Animal Science”.

*

Pasażowalne gąbczaste encefalopatie (TSE) stanowią grupę chorób zwyrodnieniowych i ośrodkowego układu nerwowego ludzi i zwierząt. Do grupy tej należą u ludzi: choroba kuru, choroba Creutzfeldta-Jakoba (CJD) wraz z jej wariantami (vCJD i nvCVJD), zespół Gertsmana-Sträusslera-Scheinkera (GSS), śmiertelna bezsenność rodzinna (FFI); u zwierząt przeżuwających: trzęsawka (scrapie) u owiec, kóz i muflonów, choroba szalonych krów (BSE), chroniczna wyniszczająca choroba jeleni i łosi (CVD); u zwierząt mięsożernych: encefalopatia gąbczasta kotów (FSE), psów (DSE) czy norek (MSE).

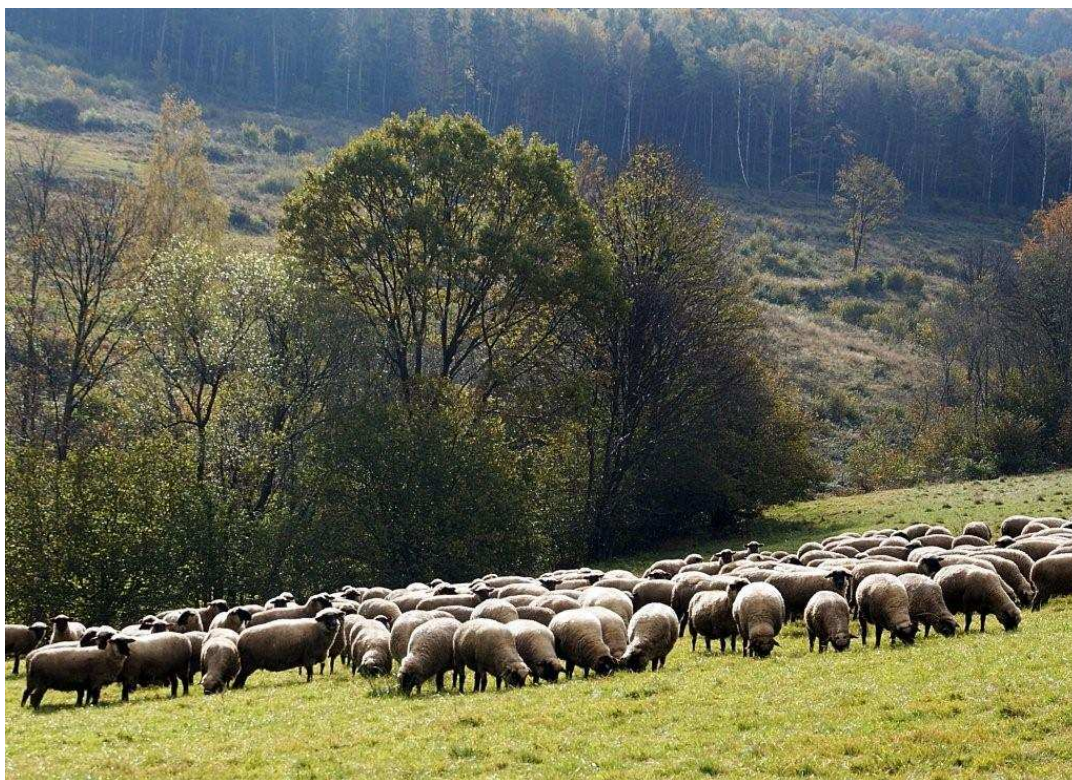
Pierwszą gąbczastą encefalopatią stwierdzoną u zwierząt była trzęsawka (scrapie) u owiec występująca endemicznie w Anglii od około 1730 roku. W XVIII wieku uważano, że jest wywoływana przez wyładowania atmosferyczne lub nadmierny popęd płciowy zwierząt. W 1938 roku francuscy badacze J. Cuille i P.-L. Helle stwierdzili, że za rozwój choroby odpowiedzialny jest tajemniczy wirus. Obecnie wiadomo, że jednostkami zakaźnymi wywołującymi gąbczaste encefalopatie są priony. Termin „prion” został wprowadzony do literatury w 1982 roku na łamach *Science* przez Stanley B. Prusiner. W tym samym roku wykryto białko prionu (PrP) i stwierdzono korelację między ilością białka a infekcyjnością materiału zakaźnego. Określenie sekwencji białka PrP poprzedziło zidentyfikowanie genu kodującego *PrP* (u człowieka ma nazwę *PRNP*).

W połowie XX wieku, wybitny patolog weterynaryjny Gerald A.H. Wells badał mózg krowy, która padła z powodu nieznanego dotąd choroby neurologicznej. Obraz przypominał scrapie, a choroba ta dziś znana jest jako „choroba szalonych krów” – BSE.

Wszystkie choroby prionowe objawiają się podobnie – zaburzeniami koordynacji i otępieniem. Bez względu na gatunek, u którego występują, nieuchronnie prowadzą do śmierci. Od wielu lat priony ujawniają powoli swoje tajemnice, ale do znalezienia na nie lekarstwa ciągle jeszcze daleko. Wiadomo tylko, że próba całkowitego pozbycia się białka prionowego to jak wylanie dziecka z kąpielą. Na razie więc, jedyną bronią w walce z chorobami prionowymi jest profilaktyka, a w przypadku zwierząt gospodarskich prowadzenie selekcji mającej na celu zmniejszenie częstości występowania takich wariantów genu *PrP*, które zwiększają ryzyko wystąpienia TSE w populacjach.

Konferencja pt. „Pasażowalne gąbczaste encefalopatie u zwierząt gospodarskich – diagnostyka i zapobieganie” była okazją do wymiany doświadczeń i podsumowania aktualnego stanu badań chorób prionowych, zwłaszcza w sytuacji stwierdzanych coraz częściej przypadków atypowej formy scrapie i BSE.

Barbara Rejduch

fot. B. Borys

W imieniu gospodarzy zebranych powitał Dyrektor Instytutu Zootechniki PIB,
prof. dr hab. Jędrzej Krupiński
*On behalf of the hosts, the participants were welcomed by Prof. Jędrzej Krupiński,
Director of the National Research Institute of Animal Production (fot. P. Moskała)*

Organizator Konferencji – prof. dr hab. Barbara Rejduch
Prof. Barbara Rejduch – the organizer of the Conference (fot. P. Moskała)

Państwowy Instytut Weterynaryjny reprezentował jako współorganizator prof. dr hab. Jan F. Żmudziński
The National Veterinary Research Institute was represented as co-organizer by Prof. Jan F. Żmudziński
(fot. P. Moskała)

Jednym z referentów był Prof. Georg Erhardt z Uniwersytetu w Giessen
One of the speakers was Prof. Georg Erhardt from the University of Giessen (fot. P. Moskała)

Uczestnicy Konferencji podczas wysłuchiwania referatów
Conference participants heard the reports

i w kularowych dyskusjach
and took part in unofficial discussions
(fot. P. Moskała)

Fenomen polskiej gęsi

Konferencja naukowa: **Fenomen polskiej gęsi** odbyła się 9 listopada 2009 r. w Instytucie Zootechniki PIB Zakładzie Doświadczalnym Kołuda Wielka. Organizatorami forum byli: Instytut Zootechniki PIB, Balice k. Krakowa, Zakład Doświadczalny Kołuda Wielka oraz Slow Food Polska. Patronat nad Konferencją objął Piotr Całbecki, Marszałek województwa kujawsko-pomorskiego.

Celem konferencji było przywrócenie ginącej tradycji spożywania gęsiny w okresie dnia św. Marcina i promocja gęsi Białej Kołudzkiej®, będącej synonimem najlepszej „szkoły” hodowlanej w Europie i na świecie. Uczestnikami spotkania byli naukowcy z uczelni rolniczych, członkowie Slow Food Polska, hodowcy, producenci gęsi owsianych, pracownicy ODR, lekarze weterynarii oraz restauratorzy z terenu całej Polski. Otwarcia dokonał Marszałek Piotr Całbecki, który wskazał na zasadność, a nawet konieczność propagowania spożycia przez Polaków zdrowego mięsa i tłuszczu gęsięgo w okresie od dnia św. Marcina i Święta Niepodległości do Bożego Narodzenia włącznie. Pan Marszałek podkreślił rolę i zadania Instytutu Zootechniki PIB, szczególnie Zakładu Doświadczalnego w Kołudzie Wielkiej, jako stolicy polskich gęsi.

Leszek Kawski, Dyrektor Generalny Krajowej Rady Drobiarstwa, wyraził wolę i aprobatę dla podjęcia akcji promocyjnej, z ubolewaniem stwierdzając, że KRDL nie włączyła się tym razem czynnie w całe przedsięwzięcie.

Dyrektor IZ PIB, prof. dr hab. Jędrzej Krupiński zaakcentował rangę wydarzeń i działań, wręczając ufundowane przez IZ PIB statuetki „Lider Promocji Polskiej Gęsi 2009” następującym osobom: Piotrowi Całbeckiemu, Eugeniuszowi Kłopotkowi, Jackowi Szklarkowi, Halinie Bielińskiej i Ryszardowi Jagodzińskiemu (dla ZD Kołuda Wielka).

Fenomen gęsi Białej Kołudzkiej® przedstawiła w swojej prezentacji dr inż. Halina Bielińska, która omówiła gospodarczą rolę, historię hodowli w Instytucie (od 1962 roku) oraz unikatowość i niezwykłość polskiej gęsi owsianej. Szczególną uwagę zwróciła na dietetyczne i prozdrowotne wartości mięsa oraz tłuszczu tych ptaków. W porównaniu do innych gatunków mięsa w gęsinie jest bogactwo nienasyconych kwasów tłuszczowych, białka i witamin, które w rezultacie uczestniczą w redukcji „złego” cholesterolu oraz w profilaktyce schorzeń naczyniowo-sercowych. Znamcy i smakosze gęsiny zwracają uwagę na poprawę samopoczucia i afrodyzjakalny charakter, szczególnie tłuszczu.

W prezentacji nie pominięto również wartości pierza i puchu od gęsi Białych Kołudzkich®, który z uwagi na niespotykaną, najwyższą na świecie sprężystość jest używany jako wypełniacz do alpinistycznej odzieży, wspaniałych kołder i poduszek szytych głównie dla Japończyków. W podsumowaniu H. Bielińska stwierdziła, że gęś Biała Kołudzka – gęś owsiana zasługuje w pełni na miano „fenomenu” i wreszcie nastąpi przełamanie „koła niemocy i gęsięgo absurdu” – cytując słowa dr. Jacka Szklarka.

Podczas ożywionej dyskusji zastanawiano się, dlaczego w Polsce nie jadamy gęsiny? Podawano wiele przyczyn, począwszy od ceny, dostępności w handlu, aż po kulinarną sztukę jej przygotowania. Jednocześnie stwierdzono, że odtąd „Gęsina na św. Marcina i Święto Niepodległości” musi na stałe zagościć w polskich domach jako powrót do tradycji.

Bardzo ciekawy referat dr. inż. Grzegorza Szukalskiego, poświęcony historii hodowli rodzimych ras gęsi w Polsce, pozwolił zebranim na poznanie wartości użytkowej tych gęsi, które utrzymywane są w IZ PIB, Stacji Zasobów Genetycznych Drobiu Wodnego w Dworzyskach. Gęsi różnych regionalnych ras, takich jak: pomorskie, kieleckie, podkarpackie, suwalskie i inne (w sumie 13 ras),

stanowią rezerwę genetyczną. Jako stada zachowawcze nadają się do chowu przyzagrodowego, a tym samym do produkcji gęsiny na potrzeby własnej rodziny.

W dalszej części spotkania uczestnicy konferencji zwiedzali obiekty hodowlane Krajowego Ośrodka Badawczo-Hodowlanego Gęsi. Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się stosowane metody hodowli i utrzymania gęsi w stadkach selekcyjnych, które są na najwyższym poziomie piramidy hodowlanej. Gęśnik stadkowy wyposażony jest w system komputerowego sterowania wskaźnikami mikroklimatu, automatyczne poidła oraz gniazda do indywidualnej kontroli nieśności. Zaprezentowano również warunki utrzymania gęsi w innych gęśnikach oraz stado gęsi owsianych na pastwisku.

Kolejnym punktem programu była degustacja potraw z gęsiny, w tym okras, półgęsków, smalczyku, pasztetu i gęsi pieczonej. Wiele osób próbowało tego wspaniałego mięsa po raz pierwszy, wyrażając zachwyt i czasem zdziwienie z odkrycia fenomenu gęsiny.

Dr Jacek Szklarek, podczas wystąpienia „Gęsina na św. Marcina” nawoływał do obudzenia świadomości wartości własnej jako narodu i wartości polskiego produktu, jakim jest nasza gęś owsiana. Istnieje konieczność zharmonizowania działań Instytutu Zootechniki PIB i Slow Food Polska, a więc badania naukowe, biznes i marketing marki. Dr J. Szklarek wyraźnie wskazał na kreację gęsi owsianej jako nowej marki i powrót do starej (nowej) świeckiej tradycji spożywania gęsiny w dniu św. Marcina. Gęś Biała Kołudzka® to według J. Szklarka „koń pociągowy marketingu terytorialnego województwa kujawsko-pomorskiego”.

Dyskusja, jaka toczyła się podczas konferencji, dotyczyła głównie konieczności promocji gęsi owsianej, jak również jej dostępności na rynku dla przeciętnie zamożnego Polaka. Zwrócono również uwagę na konieczność uwzględnienia szeroko pojętej edukacji społecznej, dotyczącej wartości mięsa i tłuszczu oraz wpływu ich spożywania na nasze zdrowie i samopoczucie. Restauratorzy obecni na konferencji, podając przepisy na dania z gęsiny, odkrywali kulinarny fenomen gęsi owsianej.

Podsumowując konferencję, prof. dr hab. Jędrzej Krupiński stwierdził, że jest bardzo zadowolony z merytorycznego charakteru wystąpień i dyskusji. Instytut jest otwarty na wspólne działania z organizacją Slow Food Polska dla dobra przyszłości hodowli gęsi kołudzkich, jako źródła zdrowej żywności i markowego produktu regionalnego.

Piotr Całbecki, Marszałek województwa kujawsko-pomorskiego wyraził wolę ścisłej współpracy z IZ PIB i Slow Food Polska nad kreowaniem polskiej gęsi i powrotu do tradycji.

Halina Bielińska

Gęsi Białe Kołudzkie
White Kołuda geese
(fot. J. Badowski)

Efektywna produkcja – warunkiem rozwoju chowu świń w Polsce

W Pawłowicach, 13.11.2010 r. odbyła się Międzynarodowa konferencja naukowa: **Efektywna produkcja – warunkiem rozwoju chowu świń w Polsce**, zorganizowana przez Państwowy Instytut Weterynaryjny-Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, Sekcję Hyopatologii Polskiego Towarzystwa Nauk Weterynaryjnych oraz Instytut Zootechniki Państwowy Instytut Badawczy, Zakład Doświadczalny w Pawłowicach.

W konferencji uczestniczyło około 120 osób, w tym lekarze weterynarii oraz hodowcy i producenci trzody chlewnej. Uczestnikami byli również słuchacze Weterynaryjnego Centrum Kształcenia Podyplomowego w Puławach. Przedstawione referaty dotyczyły:

- omówienia przyczyn spadku pogłowia świń w Polsce,
- organizacji produkcji na fermach wielkotowarowych,
- czynników warunkujących produkcję zdrowych prosiąt,
- zasad żywienia świń o wysokiej mięsności,
- aktualnej sytuacji w zakresie zwalczania choroby Aujeszky’ego w Wielkopolsce,
- profilaktyki zwalczania cirkowiroz oraz chorób układu oddechowego.

Teksty prezentowanych wystąpień zostały opublikowane w formie monografii.

Ireneusz Dymarski

Wnętrze pałacu w Pawłowicach – siedziby Zakładu Doświadczalnego IZ PIB
The palace in Pawłowice inside – the seat of NRIAP, Pawłowice Experimental Station
(fot. M. Włodarczyk)

Aktualne zagadnienia produkcji bydła

Z okazji jubileuszu 60-lecia Instytutu Zootechniki 19 listopada 2009 r. w Pałacu w Pawłowicach odbyła się konferencja: **Aktualne zagadnienia produkcji bydła**. Jej organizatorem był Instytut Zootechniki PIB, Zakład Doświadczalny Pawłowice. Uczestniczyło w niej około 200 osób związanych z produkcją bydła oraz 17 firm zajmujących się dostawą produktów i usług dla hodowców i producentów bydła.

Otwarcia konferencji dokonał Zastępca Dyrektora IZ PIB w Krakowie, prof. dr hab. Eugeniusz Herbut, który powitał zaproszonych gości oraz uczestników. Jednocześnie, prof. E. Herbut przedstawił historię powstania Instytutu Zootechniki oraz najważniejsze osiągnięcia i dokonania w minionym okresie. Wśród znaczących osiągnięć zostały wymienione prace wykonane w Zakładzie Doświadczalnym w Pawłowicach nad wykorzystaniem metody przenoszenia zarodków u owiec oraz wyprowadzeniem syntetycznej linii 990, wykorzystywanej w krzyżowaniu towarowym świń. Dalszą część konferencji poprowadził Dyrektor Zakładu Doświadczalnego w Pawłowicach, dr inż. Ireneusz Dymarski, zapowiadając kolejnych referentów, którymi byli:

- prof. dr hab. Franciszek Brzóska z Instytutu Zootechniki PIB w Krakowie,
- prof. dr hab. Zygmunt Maciej Kowalski z Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie,
- prof. dr hab. Jędrzej Jaśkowski z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu,
- dr n. wet. Krzysztof Janeczko z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu,
- dr Stanisław Latos z węgierskiej firmy Dr BATA ZRT Ocsa.

Prezentowane referaty dotyczyły roli i znaczenia pasz objętościowych w żywieniu bydła, wpływu żywienia krów na skład i jakość mleka oraz zastosowania biotechnologicznych metod w zapobieganiu subklinicznej kwasicy żwacza. Omawiane były również zagadnienia dotyczące przyczyn zaburzeń płodności u krów oraz praktycznych metod kontroli i zwalczania zakażeń IBR/IPV w stadach bydła. Konferencja była okazją do wymiany poglądów na temat utrzymujących się niskich cen skupu mleka, które kształtowały się w 2009 roku na poziomie średnio 0,91–0,94 zł/litr w klasie ekstra.

Konferencję w Pawłowicach poprzedziło szkolenie dla kadry zarządzającej oraz specjalistów ds. produkcji z zakresu wykorzystania systemu zarządzania stadem bydła. Szkolenie zostało przeprowadzone w sali komputerowej Centrum Szkoleniowego, znajdującego się przy Fermie Bydła należącej do Zakładu Doświadczalnego IZ PIB w Pawłowicach.

Ireneusz Dymarski

Zastępca Dyrektora IZ PIB w Krakowie, prof. dr hab. Eugeniusz Herbut oraz Dyrektor ZD w Pawłowicach, dr inż. Ireneusz Dymarski
Prof. Eugeniusz Herbut, Deputy Director of the National Research Institute of Animal Production in Kraków and Dr Ireneusz Dymarski, Director of the Experimental Station in Pawłowice (fot. M. Kamyczek)

Referat wygłasza prof. dr hab. Franciszek Brzóska z Instytutu Zootechniki PIB w Krakowie
Prof. Franciszek Brzóska from the National Research Institute of Animal Production in Kraków is giving a paper (fot. M. Kamyczek)

Uczestnicy konferencji: Aktualne zagadnienia produkcji bydła
Participants in the Conference: Current issues in cattle production (fot. M. Kamyczek)

Budowa teleinformatycznej platformy wymiany wiedzy o jakości i bezpieczeństwie produkcji zwierzęcej

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

W dniach 15–16 grudnia 2009 r. odbyła się w Instytucie Zootechniki PIB w Balicach konferencja inauguracyjna projektu: **Budowa teleinformatycznej platformy wymiany wiedzy o jakości i bezpieczeństwie produkcji zwierzęcej**, realizowany w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka – Działanie 2.3.

Głównym celem projektu jest wzrost konkurencyjności krajowego sektora produkcji rolniczej poprzez upowszechnianie i wdrażanie wyników prac badawczych oraz zadań realizowanych na rzecz rolnictwa w Instytucie Zootechniki PIB, jak i w jednostkach współpracujących z Instytutem.

Konferencję otworzył Dyrektor IZ PIB, prof. dr hab. Jędrzej Krupiński. Przedstawił historię Instytutu Zootechniki PIB oraz przypomniał o zbliżającym się jubileuszu 60-lecia istnienia jednostki. Następnie, prof. dr hab. Ryszard Tadeusiewicz zaprezentował nowe systemy teleinformatyki będące narzędziem pracy naukowej. Kierownik Projektu, doc. dr hab. Robert Eckert oraz Koordynator IT, mgr inż. Janusz Bińczycki zapoznali zebranych z głównymi celami, założeniami i oczekiwaniami względem projektu realizowanego przez Instytut. Z kolei, doc. dr Janusz Sasak przedstawił referat: Problemy kodowania i dzielenia się wiedzą. Ostatnim punktem obrad tego dnia było wystąpienie dr. Jacka Urbańca: E-learning – rewolucja w edukacji?

Po przerwie obiadowej większość uczestników konferencji udała się do Tyńca, gdzie zwiedzano słynne Opactwo Benedyktynów. Wieczorem w Pałacu Radziwiłłów w Balicach odbyła się uroczysta kolacja.

Kolejny dzień konferencji rozpoczął referat Dyrektora Polskiego Związku Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej POLSUS, dr inż. Tadeusza Blicharskiego. Przedstawił on możliwości wykorzystania systemu informatycznego PZHiPTCh POLSUS dla zwiększenia postępu hodowlanego trzody chlewnej. Na koniec zespół pracowników Instytutu Zootechniki PIB przedstawił narzędzia informatyczne służące do realizacji zadań projektu oraz prezentację szkolenia e-learningowego.

Konferencja cieszyła się ogromnym zainteresowaniem uczestników.

Robert Eckert

Dni Otwarte Ferm Zwierząt Futerkowych

W grudniu 2009 roku, w ramach **Dni Otwartych Ferm Zwierząt Futerkowych** w ZD IZ PIB Chorzelów Sp z o.o., dokonano prezentacji dorobku hodowlanego nerek, lisów, jenotów, tchórzy hodowlanych i królików dla studentów Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie i Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. Zajęcia miały charakter prezentacji zwierząt bezpośrednio na fermach, jak również wykładów teoretycznych przeprowadzonych przez pracowników Zakładu.

W zajęciach kładziono specjalny nacisk na 60-letni dorobek Instytutu Zootechniki PIB i jego rolę w unowocześnianiu hodowli. Studentom przedstawiono stan hodowli wymienionych gatunków zwierząt, sytuację rynkową, prowadzone obecnie prace badawcze oraz próbowano zainteresować ich pisaniami prac dyplomowych na prezentowanych fermach.

Przez cały grudzień przez fermy przewinęło się w 20–80-osobowych grupach ponad 350 studentów wraz z opiekunami dydaktycznymi. Pozostaje mieć nadzieję, że dokonana prezentacja ferm przyczyni się do zacieśnienia współpracy pomiędzy Instytutem Zootechniki PIB i ośrodkami akademickimi.

Jerzy Fijał

Królik nowozelandzki czerwony
i królik francuski srebrzysty
*A New Zealand Red rabbit
and a French Silver rabbit*
(fot. D. Kowalska)

Nutria perłowa i nutria grenlandzka
A Pearl nutria and a Greenland nutria (fot. D. Kowalska)

Pasze rzepakowe w żywieniu zwierząt

Współpraca Działu Żywienia Zwierząt i Paszoznawstwa IZ PIB z Polskim Stowarzyszeniem Producentów Oleju, jakkolwiek ma charakter nieoficjalny, to daje dobre efekty w zakresie popularyzacji tematyki pasz rzepakowych, która umieszczona jest w Planie naukowo-badawczym naszego Instytutu jako zagadnienie badawcze nr 23. Jest również metodą popularyzacji osiągnięć Instytutu.

W dniu 2 marca 2010 r. w ramach Jubileuszu 60-lecia Instytutu Zootechniki PIB odbyła się w Balicach konferencja naukowo-techniczna poświęcona zagadnieniu wykorzystania pasz rzepakowych, śruty i makuchu rzepakowego w żywieniu zwierząt. Organizatorem konferencji było Polskie Stowarzyszenie Producentów Oleju, Polski Związek Producentów Pasz i Instytut Zootechniki PIB. Przy okazji konferencji odbyła się promocja książki pt. „Pasze rzepakowe w żywieniu zwierząt”, autorstwa pracowników naukowych Działu Żywienia Zwierząt i Paszoznawstwa IZ PIB, wydanej przez PSPO w Warszawie.

Podczas konferencji podpisano porozumienie o współpracy pomiędzy: Polskim Związkiem Producentów Pasz, Polską Federacją Hodowców Bydła i Producentów Mleka, Polskim Związkiem Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej POLSUS a Polskim Stowarzyszeniem Producentów Oleju. W części inauguracyjnej konferencji wystąpili: prezes PSPO, dr inż. Roman Rybacki oraz przedstawiciel Departamentu Bezpieczeństwa Żywności MRiRW dr Andrzej Borowski. Krótką informację o Instytucie Zootechniki PIB i obchodzonym jubileuszu wygłosił prof. dr hab. Eugeniusz Herbut, Dyrektor ds. naukowych Instytutu.

Referaty na temat wykorzystania pasz rzepakowych w żywieniu zwierząt wygłosili: prof. dr hab. Franciszek Brzóska – Pasze rzepakowe w bilansie białkowym żywienia zwierząt; prof. dr hab. Juliusz Strzetelski – Pasze rzepakowe w żywieniu przeżuwaczy; doc. dr hab. Ewa Hanczakowska – Pasze rzepakowe w żywieniu trzody chlewnej; prof. dr hab. Jerzy Koreleski – Pasze rzepakowe w żywieniu drobiu.

Koreferaty dotyczące wykorzystania pasz rzepakowych w praktycznym żywieniu wygłosili: dr inż. Zbigniew Lach (OHZ Osięciny) – na temat efektywności pasz rzepakowych w żywieniu krów mlecznych i dr inż. Marian Kamyczek (ZD IZ PIB Pawłowice) – dotyczący efektywności wykorzystania pasz rzepakowych w żywieniu świń.

Po referatach rozwinęła się szeroka dyskusja. W konferencji uczestniczyli przedstawiciele przemysłu olejarskiego, tłoczni oleju rzepakowego – producenci śruty i makuchu rzepakowego, pracownicy ośrodków doradztwa rolniczego i Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Wnioski wynikające z obrad konferencji to:

- dynamicznie rozwijająca się w Polsce uprawa rzepaku będzie zwiększać pulę pasz rzepakowych;
- pasze rzepakowe, ze względu na swoje walory żywieniowe, mogą być substytutem śruty sojowej w żywieniu przeżuwaczy i świń, a w ograniczonej ilości w żywieniu drobiu; możliwe jest też ich wykorzystanie w żywieniu gęsi i królików rzeźnych;
- szczególnie ważne jest powszechne stosowanie pasz rzepakowych w żywieniu bydła, a także stałe zwiększanie mieszanek paszowych z udziałem pasz rzepakowych dla krów;
- wykorzystanie pasz rzepakowych w celach energetycznych zależy wyłącznie od relacji pomiędzy cenami tych pasz a cenami klasycznych nośników energii i obecnie jest nieopłacalne;

- ze względu na wysoką jakość pasz rzepakowych produkowanych w Polsce, powodowaną niskim poziomem zawartych w nich substancji przeciwodżywczych, należy utrzymać ich eksport do krajów Unii Europejskiej;
- niezbędne jest prowadzenie promocji pasz rzepakowych w żywieniu zwierząt, zarówno poprzez ich producentów, jak też służby doradztwa paszowego i rolniczego.

Franciszek Brzóška

fot. D.D.

European Ruminant Infrastructure Network (ERIN)

11 i 12 marca 2010 r. w siedzibie Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego w Balicach odbyła się międzynarodowa konferencja podsumowująca paneuropejski projekt, realizowany w ramach VII Programu Ramowego Unii Europejskiej o nazwie: **European Ruminant Infrastructure Network** (ERIN, kierownik – Isabelle Veissier, INRA, Francja), którego celem jest tworzenie rozwiązań systemowych w postaci budowy sieci infrastruktury badawczej dla zwiększenia potencjału europejskich badań poświęconych przeżuwaczom.

Konferencja zgromadziła ponad 80 uczestników z 23 krajów Europy, reprezentujących sektor badawczy, organizatorów nauki i przedstawicieli biznesu. W imieniu Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi otwarcia dokonał Podsekretarz stanu w MRiRW, Tadeusz Nalewajk, a uczestników powitał Dyrektor Instytutu Zootechniki PIB, prof. Jędrzej Krupiński.

Wyniki prac prowadzonych w ramach Projektu ERIN, które były przedmiotem bogatej dyskusji, będą służyć jako istotne wsparcie dla utworzenia wysokospecjalistycznej sieci ośrodków badawczych w Unii Europejskiej, co przyczyni się do integracji zespołów wykonujących badania na przeżuwaczach.

Uczestnicy konferencji podkreślali bardzo sprawny i owocny jej przebieg oraz solidne merytoryczne, techniczne i logistyczne przygotowanie. Spoczywało ono na barkach zespołu pod kierunkiem prof. dr hab. Zdzisława Smorąga, odpowiedzialnego z ramienia Instytutu Zootechniki PIB, który jako jeden z sześciu ośrodków badawczych uczestniczy w konsorcjum realizatorów Projektu ERIN. Do konsorcjum tego należy ponadto pięć renomowanych instytutów europejskich, a mianowicie: Institut National de la Recherche Agronomique (INRA, Francja), Agrifood Research Finland (MTT, Finlandia), Ludwig-Maximilians-Universität München (LMU, Niemcy), Irish Agriculture and Food Development Authority (TEAGASC, Irlandia), Instituto Nacional de Investigación y Tecnología Agraria Alimentaria (INIA, Hiszpania).

Zdzisław Smorąg

Prof. J. Krupiński i prof. Z. Smorąg wśród uczestników konferencji
Prof. J. Krupiński and Prof. Z. Smorąg among participants of conferences
(fot. M. Dymacz)

Tadeusz Nalewajk,
Podsekretarz Stanu w MRiRW
Sub-secretary of State
(fot. M. Dymacz)

Prof. Dr. Eckhard Wolf,
Gene Center, LMU Munich
(fot. M. Dymacz)

Dr. Isabelle Veissier, INRA, Francja,
kierownik ERIN
INRA, France, leader project ERIN
(fot. M. Dymacz)

Genetyczne, fizjologiczne i środowiskowe uwarunkowania rozrodu zwierząt i jakości surowców pochodzenia zwierzęcego

W dniach 23–24 marca 2010 r. odbyło się w siedzibie Instytutu Zootechniki PIB w Balicach sympozjum sprawozdawcze w ramach Biocentrum Animpol pt.: **Genetyczne, fizjologiczne i środowiskowe uwarunkowania rozrodu zwierząt i jakości surowców pochodzenia zwierzęcego**, wpisujące się w obchody 60-lecia istnienia Instytutu Zootechniki.

Sympozjum to kierowane było do młodych pracowników naukowych. Przybyli na nie pracownicy z Instytutu Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN z Jastrzębca, Instytutu Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN z Jabłonnej oraz Instytutu Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności PAN z Olsztyna.

Prof. dr hab. Jędrzej Krupiński dokonał otwarcia sympozjum i serdecznie powitał wszystkich gości. Z kolei, wystąpił prof. dr hab. Zygmunt Reklewski, członek rzeczywisty PAN.

Prof. dr hab. Ewa Słota wygłosiła referat plenarny pt.: Zastosowanie metod molekularnych w diagnostyce i profilaktyce chorób zwierząt.

W ramach sympozjum zostało wyodrębnione pięć sesji tematycznych:

- I sesja – GENETYCZNA, której przewodniczyli: prof. dr hab. Stanisława Stefańczyk-Krzymowska oraz doc. dr hab. Alina Gajewska;
- II sesja – ROZRODOWA, której przewodniczyli prof. dr hab. Andrzej Ciereszko oraz prof. dr hab. Zdzisław Smora;
- III Sesja – FIZJOLOGICZNA, pod przewodnictwem doc. dr hab. Barbary Jana oraz doc. dr hab. Agnieszki Blitek;
- IV Sesja – ŚRODOWISKOWA, pod przewodnictwem prof. dr hab. Jacka Skomiała oraz prof. dr hab. Eugeniusza Herbuta;
- V sesja – JAKOŚĆ SUROWCÓW POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO, pod przewodnictwem doc. dr hab. Jolanty Oprządek oraz prof. dr hab. Mariusza Pietrasa.

Łącznie przedstawiono 2 referaty plenarne i 31 doniesień. Sympozjum to stanowiło okazję do nawiązania kontaktów między młodymi naukowcami, co może dać owocne rezultaty w przyszłości.

Mariusz Pietras

Uczestnicy konferencji w siedzibie IZ PIB w Balicach
Conference participants at the seat of the National Research Institute of Animal Production in Balice
(fot. M. Kądzioła i W. Czernatowicz)

Wśród prowadzących sesje tematyczne i wygłaszających referaty byli m. in. profesorowie:
E. Herbut, Z. Reklewski i E. Słota
*Thematic sessions were conducted and papers given by Prof. E. Herbut, Prof. Z. Reklewski,
Prof. E. Słota and others (fot. M. Kądzioła i W. Czernatowicz)*

Realizacja programów ochrony zasobów genetycznych merynosa polskiego w starym typie oraz merynosa odmiany barwnej

Dwudniowe krajowe sympozjum naukowo-techniczne: **Realizacja programów ochrony zasobów genetycznych merynosa polskiego w starym typie oraz merynosa odmiany barwnej**, które odbyło się w Zakładzie Doświadczalnym Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego Kołuda Wielka w dniach 7–8 kwietnia 2010 r., było zorganizowane przez Instytut Zootechniki PIB przy współudziale Regionalnego Związku Hodowców Owiec i Kóz w Bydgoszczy. Było ono kolejnym cyklicznym spotkaniem hodowców owiec merynosa polskiego w starym typie oraz merynosa polskiego odmiany barwnej z terenu całej Polski (głównie z województw kujawsko-pomorskiego i wielkopolskiego). Spotkanie to poświęcone było przede wszystkim omówieniu realizacji Programu ochrony tych ras owiec, jak również ustaleniu priorytetów organizacyjnych i hodowlanych dla stad ww. ras owiec objętych programem ochrony zasobów genetycznych. Ważnym celem tych cyklicznych spotkań jest integrowanie środowiska hodowców tej samej rasy owiec oraz bezpośrednia wymiana doświadczeń między hodowcami, jak i z przedstawicielami środowiska naukowego. Integralną częścią sympozjum były również referaty szkoleniowe, których tematyka w dużej części została opracowana jako odpowiedź na zgłaszane przez samych hodowców, za pośrednictwem Regionalnych Związków Hodowców Owiec i Kóz, pytania i poruszane przez nich problemy.

W roku obchodów jubileuszu 60-lecia działalności Instytutu Zootechniki PIB bardzo ważnym elementem sympozjum było zaprezentowanie najnowszego dorobku Instytutu w zakresie problematyki owczarskiej, a wybór miejsca spotkania podyktowany był tym, że Zakład Doświadczalny w Kołudzie Wielkiej, poza wiodącą hodowlą gęsi, specjalizuje się w badaniach nad produkcją owczarską w warunkach nizinnych naszego kraju oraz prowadzi hodowlę owiec merynosa polskiego odmiany barwnej, wytworzonej właśnie w tym Zakładzie.

W sympozjum uczestniczyło w sumie 55 osób, głównie hodowcy utrzymujący stada merynosa polskiego w starym typie i merynosa barwnego oraz pracownicy Regionalnych Związków Hodowców Owiec i Kóz z ww. województw. Pierwszy dzień sympozjum był poświęcony sprawom organizacyjnym, dotyczącym stad uczestniczących w Programie ochrony zasobów genetycznych oraz prezentacji referatów. W drugim dniu uczestnicy zapoznali się z obiektami owczarskimi i gęsiarskimi ZD Kołuda Wielka oraz z wybranymi stadami hodowanymi merynosa w starym typie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Otwarcia sympozjum dokonał Dyrektor Instytutu Zootechniki PIB i jednocześnie kierownik Działu Ochrony Zasobów Genetycznych Zwierząt, prof. dr hab. Jędrzej Krupiński. Witając uczestników sympozjum, nakreślił główne cele spotkania oraz scharakteryzował obecną sytuację i perspektywy dalszej realizacji (w tym finansowania) programów ochrony zasobów genetycznych zwierząt w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem programów dotyczących owiec. Poświęcił również kilka zdań jubileuszowi Instytutu Zootechniki PIB. Następnie, dokonał uroczystego wręczenia specjalnych tablic-emblematów hodowcom merynosa polskiego w starym typie w celu wyróżnienia właścicieli gospodarstw, będących uczestnikami Programu ochrony zasobów genetycznych merynosa polskiego w starym typie.

Pierwszy referat: *Działalność i osiągnięcia IZ PIB ZD Kołuda Wielka*, wygłosił Dyrektor Zakładu, mgr Ryszard Jagodziński. W swojej prezentacji przedstawił w skrócie historię 64-letniej działalności produkcyjnej i naukowo-badawczej Zakładu, jego największe osiągnięcia oraz sylwetki naj-

bardziej zasłużonych pracowników. Znaczną część swojego wystąpienia poświęcił przeobrażeniom, jakie dokonały się w ostatnim dziesięcioleciu, restrukturyzacji naukowej i produkcyjnej, modernizacji infrastruktury oraz bazy produkcyjnej i naukowo-badawczej. Wskazał na potencjał Zakładu w zakresie badań nakierowanych i przydatnych do bezpośredniego wdrażania w praktyce produkcyjnej. Zaprezentował również bogatą ofertę Zakładu dla hodowców gęsi i owiec – szkoleniową i wdrożeniowo-upowszechnieniową.

Spraw organizacyjnych hodowli zachowawczej merynosa polskiego w starym typie oraz merynosa polskiego odmiany barwnej na obecnym etapie dotyczyło wystąpienie dr. inż. Jacka Sikory. Poinformował on, że w 2010 r. kontynuowany jest I etap Programu ochrony zasobów genetycznych owiec rasy merynos polski w starym typie, realizowany w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW 2007–2013), w Pakiecie 7. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie. Realizacja I etapu polega na wyborze do Programu ochrony zasobów genetycznych owiec na terenie dwóch województw (wielkopolskiego i kujawsko-pomorskiego), w stadach o szczególnym znaczeniu dla hodowli, w których owce charakteryzują się cechami fenotypowymi zgodnymi ze wzorcem oraz wpisane są do ksiąg hodowlanych dla rasy. Dr J. Sikora zaznaczył, że zgodnie z Programem ochrony oraz rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 13 marca 2010 r. (Dz. U. Nr 39, poz. 218, § 11), stada merynosa w starym typie muszą liczyć minimum 30 owiec matek. Liczba owiec rasy merynos polski w starym typie objęta Programem sukcesywnie zwiększa się. W 2008 r. były to 2854 sztuki w 44 stadach, w 2009 roku – już 3265 owiec matek hodowanych w 55 stadach. Do roku 2013 planuje się rozwinąć populację tej rasy owiec do liczby 5000 sztuk.

Hodowcy dowiedzieli się również, że utrzymywanie populacji objętych programami ochrony jest wspomagane finansowo w ramach płatności rolno-środowiskowych (PROW 2007–2013) z budżetu państwa, na mocy Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 13 marca 2010 r. (Dz. U. Nr 39, poz. 218) w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Program rolno-środowiskowy”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013.

W dalszej części wystąpienia J. Sikora zaprezentował szczegóły dotyczące procedury wydawania zaświadczeń o uczestnictwie w Programie ochrony zasobów genetycznych owiec, jak i zasad kontynuowania Programu przez hodowców w latach następnych.

Po tym wystąpieniu wywiązała się ożywiona dyskusja, zadawano też wiele pytań związanych z realizacją programu. Na zgłaszane wątpliwości i pytania odpowiadał prelegent oraz prof. J. Krupiński. Część zgłaszanych postulatów organizacyjnych przyjęto do rozpatrzenia i ewentualnego wprowadzenia w celu poprawy funkcjonowania Programu. W podsumowaniu dyskusji prof. J. Krupiński nakreślił perspektywy i zagrożenia funkcjonowania programu Ochrony Zasobów Genetycznych Zwierząt w przyszłości.

Pierwszą część obrad zakończyło wystąpienie mgr Marioli Buczyńskiej, dyrektora biura Regionalnego Związku Hodowców Owiec i Kóz w Bydgoszcy pt.: Aktualna sytuacja hodowli owiec rasy merynos polski w starym typie oraz merynos barwny oraz praca hodowlana w RZHOiK Bydgoszcz. W swojej prezentacji przedstawiła w ujęciu statystycznym oraz omówiła stan i trendy w hodowli owiec w województwie kujawsko-pomorskim, ze szczególnym uwzględnieniem ras zachowawczych, będących przedmiotem sympozjum.

Kolejne dwa referaty dotyczyły wyhodowanych w ZD Kołuda Wielka owiec merynosa polskiego odmiany barwnej i plenno-mlecznej linii krzyżowniczej tzw. owcy kołudzkiej oraz wykorzystania ich w badaniach naukowych i produkcji. Referat dr. inż. Tadeusza Pakulskiego pt.: Program ochrony zasobów genetycznych oraz wykorzystania produkcyjnego i badawczego merynosa odmiany barwnej, jest opublikowany jako odrębne opracowanie przeglądowe w niniejszym numerze „Wiadomości Zootechnicznych”.

W prezentacji dr. inż. Kazimierza Kormana i mgr Anny Jarzynowskiej pt.: Wytworzenie i charakterystyka owcy kołudzkiej, autorzy przedstawili natomiast przesłanki i historię wytworzenia oraz efekty pracy hodowlanej i możliwości wykorzystania w produkcji plenno-mlecznej linii owiec o nazwie „owca kołudzka”. Owca ta została wytworzona w Instytucie Zootechniki PIB, w Zakładzie Do-

świadczalnym Kołuda Wielka w latach 1995–2005. Decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nr 17 z 7.02.2005 r. (ŻW OW.02/1/2005) została uznana za mateczną linię krzyżowniczą owiec hodowlanych o użytkowości plenno-mlecznej. Owca kołudzka jest mieszańcem trójrasowym owiec plennych (fińska i romanowska), mlecznej (wschodniofryzyjska) i wełnisto-mięsnych (merynos polski, nizinna odmiany wielkopolskiej i długowełnista odmiany kamienieckiej), o udziale procentowym odpowiednio: 37,5 : 37,5 : 25,0.

Za podstawowe przesłanki podjęcia wieloletniej pracy hodowlanej nad wytworzeniem tej linii syntetycznej owiec, a w przyszłości najprawdopodobniej nowej rasy, autorzy przyjęli:

- podstawowym źródłem przychodów finansowych w chowie owiec jest sprzedaż jagniąt z przeznaczeniem na rzeź;
- zwiększenie plenności jest najskuteczniejszą metodą poprawiania użytkowości rozplodowej chowu owiec;
- wysokopienne owce powinny charakteryzować się jak najlepszą mlecznością, aby zapewnić prawidłowy rozwój jagniąt z mnogich wykotów;
- użytkowanie mleczne owiec na nizinach jest zbyt mało wykorzystywaną szansą poprawy efektywności ich chowu.

Autorzy przedstawili postęp, jaki dzięki prowadzonej konsekwentnie pracy hodowlanej uzyskano w latach 2001–2009 w zakresie najważniejszych walorów użytkowych owcy kołudzkiej. Owce tej populacji na tle innych krajowych ras matecznych wyróżnia przede wszystkim:

- wczesne dojrzewanie rozplodowe; w wieku 7 miesięcy maciorki osiągają 39–41 kg masy ciała, co zapewnia dobre wyniki wczesnego ich krycia już w 8. miesiącu życia; w 2009 roku: płodność 94%, plenność 178%, a użytkowość rozplodowa 1,47 szt.;
- bardzo dobra użytkowość rozplodowa matek 2-letnich i starszych; w roku 2009 płodność 96%, plenność 226% i użytkowość rozplodowa 1,88 szt., 7% upadków jagniąt w okresie odchowu do wieku 56 dni, przy strukturze wykotów: pojedyncze 15,5%, bliźniacze 62,8% oraz trojaczki i czworaczki łącznie 21,7%;
- stosunkowo wysoka produkcja mleka towarowego; w okresie doju od 60. do 150. dnia laktacji (po odkarmieniu jagniąt) średnio 50 kg o zawartości 6% białka i 6% tłuszczu; o bardzo dobrej przydatności jako surowiec do przerobu na sery.

W sumie owcę kołudzką należy uznać za bardzo wartościową i wysokoprodukcyjną linię owiec, która przy mięsno-mlecznym użytkowaniu na terenach nizinnych pozwoliła uzyskać w 2009 r. produkcję o wartości 654 zł w przeliczeniu na 1 matkę przeznaczoną do stanówki; w tym żywiec 385,4 zł (58,9%) i sery 268,6 zł (41,1%). Autorzy zwrócili uwagę na istniejące zagrożenia dla przyszłości tej cennej linii owiec, wynikające z małego jej pogłowia (ryzyko nadmiernego inbrodu) oraz braku zainteresowania ze strony hodowców utrzymywaniem ras owiec nie uczestniczących w programach rolno-środowiskowych.

Referat szkoleniowy pt.: Pasje pochodzenia przemysłowego w żywieniu owiec, którego temat zaproponowali hodowcy, zaprezentował prof. dr hab. Bronisław Borys. Opracowanie to będzie opublikowane w całości w jednym z najbliższych numerów „Wiadomości Zootechnicznych”. W prezentacji, przygotowanej w dużej mierze w oparciu o wyniki badań zrealizowanych w Instytucie Zootechniki PIB, ZD Kołuda Wielka, przedstawiono charakterystykę wartości pokarmowej najważniejszych pasz pochodzenia przemysłowego, efekty produkcyjne i zasady ich stosowania w żywieniu różnych grup technologicznych owiec oraz ich wpływ na jakość produktów spożywczych pozyskiwanych od tych zwierząt, tj. mięsa oraz mleka i wytwarzanych z niego serów. Znaczącą część prezentacji stanowiły wyniki badań własnych nad zastosowaniem produktów towarzyszących produkcji biopaliw w żywieniu owiec matek oraz tuczonych jagniąt. Przeprowadzone badania wykazały brak wyraźniejszego wpływu żywienia makuchem rzepakowym na kondycję i masę ciała matek oraz masę miotu po urodzeniu, wyniki odchowu i wzrost jagniąt w okresie odchowu. Stwierdzono tendencję do wzrostu mleczności i zawartości tłuszczu w mleku, przy ogólnie korzystnych zmianach profilu kwasów tłuszczowych, wyraźniejszych w mleku niż siarze. Stosowanie makuchu rzepakowego i słonecznikowego w tuczu jagniąt dawało porównywalne wyniki tuczu jak przy żywieniu mieszankami standardowymi,

opartymi na komponentach zbożowych, przy korzystnej modyfikacji jakości zdrowotnej mięsa jagnięcego w zakresie profilu lipidowego. Zaprezentowano przykłady mieszanek treściwych i zestawów paszowych z zastosowaniem makuchów dla różnych grup technologicznych owiec oraz praktyczne zasady ich stosowania.

Referat pt.: Ocena wartości tucznej i rzeźnej tryków w stacji oceny, przedstawił dr inż. Jan Knapik. W większości krajów-członków Unii Europejskiej stacyjna metoda oceny tryków jest preferowana jako najdokładniejsza i dająca podstawę do osiągania szybkiego postępu hodowlanego. Ocena stacyjna ojca uznawana jest jako najbardziej dokładna i obiektywna.

W prezentacji zostały przypomniane główne założenia stacyjnej oceny wartości mięsnej tryków na podstawie potomstwa według metody opracowanej w Instytucie Zootechniki PIB, wdrażanej w stacji oceny tryków w Zakładzie Doświadczalnym Pawłowice. Szczególną uwagę zwrócono na znaczenie relacji hodowca – stacja oraz rolę związków hodowców owiec dla sprawności funkcjonowania i efektywności wykorzystania wyników oceny w praktyce hodowlanej. W referacie przedstawiono i przeanalizowano wyniki dotychczas przeprowadzonych ocen tryków rasy merynos. Potwierdziły one, że dzięki tej metodzie możliwe jest podejmowanie precyzyjnych decyzji hodowlanych dotyczących doboru obiektywnie najbardziej wartościowych tryków do dalszego rozplodu i tworzenie w oparciu o nie wartościowych linii hodowlanych. Metoda ta umożliwi również przeznaczanie do dalszej hodowli części potomstwa najlepiej ocenionych rozplodników, zarówno męskich jak i żeńskich. One to są multiplikatorami poznanych i ocenionych w stacji cech tucznych i rzeźnych swoich ojców.

Ostatni referat w pierwszym dniu seminarium wygłosiła prof. dr hab. Barbara Rejduch pt.: Bioróżnorodność populacji merynosa polskiego w oparciu o badania polimorfizmu w locus *PrP* na tle innych ras. B. Rejduch w sposób przystępny i atrakcyjny wizualnie przedstawiła nowe i stosunkowo trudne zagadnienie występowania choroby prionowej u owiec oraz wyniki realizowanego w Instytucie Zootechniki PIB międzynarodowego testu badawczego nad wrażliwością genetyczną krajowych ras owiec na trzęsawkę. W części wprowadzającej Autorka zdefiniowała podstawowe pojęcia dotyczące tematu (definicję prionu, znane postacie choroby prionowej) oraz przedstawiła historię poznawania natury tego schorzenia.

Jak już wspomniano, w latach 2006–2010 zespół pracowników IZ PIB pod kierunkiem prof. B. Rejduch uczestniczył w międzynarodowym teście badawczym kontrolującym genetyczną podatność na trzęsawkę, zorganizowanym przez Quality Assurance (QA) Unit VLA/UK. W ramach testu przebadano w Polsce łącznie 5681 owiec 14 ras i grupę mieszańców, z których najliczniejszą populację (1809 sztuk) stanowiły merynosy polskie. W referacie przedstawiono szczegółową analizę częstości występowania alleli genu *PrP* w badanych rasach owiec. Wyniki dotyczące merynosa polskiego podano w rozbiciu na cztery podtypy owiec tej rasy: klasyczny, starego typu, mleczno-plenny i barwny. Stwierdzono duże różnice w frekwencji poszczególnych alleli genu *PrP*, zarówno między owcami badanych ras krajowych, jak i między wyodrębnionymi typami owiec merynosowych. Badania realizowane przez zespół prof. B. Rejduch mają duże znaczenie poznawcze, a także przełożenie praktyczne, gdyż w 2009 roku zdiagnozowano w naszym kraju 5 przypadków atypowej trzęsawki, w tym 2 u owiec mieszańców merynosa polskiego.

Bezpośrednio po wygłoszeniu poszczególnych referatów oraz na zakończenie pierwszego dnia obrad uczestnicy bardzo aktywnie zadawali pytania prelegentom oraz dyskutowali na temat wielu aspektów spraw w nich poruszanych.

Symposium owczarskie w Kołudzie Wielkiej miało również wymiar integracyjny, czego wyrazem była uroczysta kolacja w hotelu sanatoryjnym w Inowrocławiu, gdzie byli zakwaterowani uczestnicy sympozjum.

W drugim dniu sympozjum, w godzinach porannych uczestnicy zwiedzili obiekty fermy gęsi i owiec IZ PIB ZD Kołuda Wielka, gdzie mogli zobaczyć zwierzęta hodowlane (w tym stado merynosa polskiego odmiany barwnej) oraz zapoznać się z badaniami prowadzonymi w Zakładzie. Następnie, zrealizowano zaplanowane wizyty techniczne w dwóch gospodarstwach regionu kujawsko-pomorskiego, hodujących merynosy w starym typie, należące do Władysława Bogacza (Gniewkówka k. Złotnik Kujawskich) oraz Danuty i Czesława Grzybowskich (Gruczno k. Świecia). W obu gospo-

darstwach podjęto nas bardzo serdecznie, a przy okazji pobytu w Grucznie, położonym w Dolinie Dolnej Wisły, uczestnicy sympozjum zwiedzili okazałą chatę mennonicką przystosowaną do zalewów powodziowych. Mennonici byli religijną sektą osadników holenderskich zamieszkujących Dolinę Dolnej Wisły od połowy XVI wieku do II wojny światowej. Ciekawostką jest, że jedną z atrakcji turystycznych tej chaty-muzeum są utrzymywane w jej otoczeniu owce rasy wrzosówka i kury zielononóżki kuropatwiane. Całe sympozjum, które przebiegało w merytorycznej, ale równocześnie bardzo serdecznej atmosferze, zakończyło się zwiedzaniem Starego Młyna w Grucznie z końca XIX wieku.

Bronisław Borys, Jacek Sikora

Obrady prowadził Dyrektor Instytutu Zootechniki PIB i jednocześnie kierownik Działu Ochrony Zasobów Genetycznych Zwierząt, prof. Jędrzej Krupiński
The meeting was chaired by Prof. Jędrzej Krupiński, Director of the National Research Institute of Animal Production and Head of the Department of Animal Genetic Resources Conservation (fot. A. Jarzynowska)

Hodowcy owiec merynosa polskiego w starym typie otrzymali w formie wyróżnienia specjalne tablice informacyjne ufundowane przez IZ PIB w Krakowie
Old-type Polish Merino breeders were awarded with special information boards funded by the National Research Institute of Animal Production in Kraków (fot. A. Jarzynowska)

Owce merynosa polskiego w starym typie z hodowli Władysława Bogacza (Gniewkówek k. Złotnik Kujawskich)
Old-type Polish Merino sheep from Władysław Bogacz's farm (Gniewkówek near Złotniki Kujawskie)
(fot. B. Borys)

Uczestnicy sympozjum zwiedzili zabytkową chatę mennonicą z XVIII w. we wsi Chrystkowo
Symposium participants visited a historic Mennonite cottage (18th c.) in the village of Chrystkowo
(fot. B. Borys)

Produkcja mleka w gospodarstwie z dużym udziałem użytków zielonych na przykładzie Zakładu Doświadczalnego IZ PIB Kołbacz Sp. z o.o.

Produkcja jagnięciny w gospodarstwie ekologicznym na przykładzie gospodarstwa Glinna IZ PIB Kołbacz Sp. z o.o.

W ramach obchodów jubileuszu 60-lecia Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego 19 kwietnia 2010 r. w Zakładzie Doświadczalnym Kołbacz Sp. z o.o. została zorganizowana konferencja: **Produkcja mleka w gospodarstwie z dużym udziałem użytków zielonych na przykładzie Zakładu Doświadczalnego IZ PIB Kołbacz Sp. z o.o.; Produkcja jagnięciny w gospodarstwie ekologicznym na przykładzie gospodarstwa Glinna IZ PIB Kołbacz Sp. z o.o.**

W spotkaniu uczestniczyli m. in. pracownicy uczelni i instytutów naukowych, hodowcy, przedstawiciele władz samorządowych gminy i województwa zachodniopomorskiego, a także ODR, AWR, ARiMR, banku oraz pracownicy SHiUZ w Szczecinku. Celem spotkania było przedstawienie najnowszych osiągnięć praktycznych w zakresie hodowli i chowu bydła mlecznego w ujęciu wielkoobszarowego gospodarstwa rolnego w Kołbaczku oraz ekologicznego chowu owiec ras mięsnych prowadzonego w gospodarstwie Glinna.

Rozpoczęcie konferencji nastąpiło na Fermie Krów Mlecznych w Dębiniu, gdzie uczestnicy zapoznali się z:

- organizacją i stanem hodowli bydła mlecznego na fermie,
- nowatorskimi rozwiązaniami technologicznymi w zakresie utrzymania krów, cieląt, jałowizny, krów zasuszonych (porodówki, boksy 2–3 stanowiskowe),
- funkcjonowaniem hali udojowej 2x16 typu Parallel, systemem chłodzenia mleka, odzyskiwaniem ciepła z mleka,
- uzyskanymi efektami produkcyjnymi (wydajnością mleka za 2009 r. – 10 418 l od 1 krowy, wynikami odchowu cieląt, inseminacji itp.),
- zasadami żywienia poszczególnych grup technologicznych krów mlecznych oraz cieląt i jałowizny,
- zasadami produkcji i przechowywania pasz objętościowych,
- infrastrukturą towarzyszącą fermie (wiaty na słomę i siano, wiata na komponenty do sporządzania TMR).

Dużym zainteresowaniem uczestników konferencji cieszyła się ekspozycja sprzętu i urządzeń zastosowanych na fermie, jak: samobieżny wóz paszowy wyposażony w program komputerowy dawek pokarmowych z systemem kontroli ich stosowania, mieszacze powietrza w oborach, technologia wentylacji, system podgarniania paszy na stole paszowym typu „Kelner”, automaty do pojenia cieląt.

W sali „Domu Konwersów” w Kołbaczku nastąpiło oficjalne otwarcie konferencji. Uczestników przywitał Prezes Zarządu, dr inż. Eugeniusz Malinowski, natomiast oficjalnego jej otwarcia dokonał prof. dr hab. Jędrzej Krupiński, Dyrektor IZ PIB w Krakowie, przedstawiając dorobek, osiągnięcia i wkład IZ PIB w rozwój polskiej hodowli oraz program prowadzenia badań naukowych.

W dalszej części konferencji Eugeniusz Malinowski przedstawił osiągnięcia ZD IZ PIB Kołbacz Sp. z o.o. od momentu powstania Zakładu, tj. od 1967 r. do obecnego roku jubileuszowego. Szczególną uwagę poświęcił Fermie Krów Mlecznych w Dębinie, będącej nowoczesnym ośrodkiem hodowli oraz bazą do prowadzenia badań naukowych, szkoleń, a także miejscem odbywania praktyk studenckich.

Prof. dr hab. Franciszek Brzóska z IZ PIB w Krakowie przedstawił interesujący referat na temat roli i znaczenia oraz jakości pasz objętościowych, które stanowią podstawę żywienia bydła. Autor podkreślił potrzebę stałego monitoringu jakości pasz, a w szczególności oceny jakości pokarmowej, fermentacyjnej oraz higienicznej. Tym samym, działania takie bezpośrednio przełożą się na wyniki ekonomiczne w gospodarstwach zajmujących się produkcją mleka wysokiej jakości.

Prof. dr hab. Zygmunt Kowalski z Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie przybliżył zbranym problematykę związaną z wpływem żywienia krów, a w szczególności znaczeniem stosunku białkowo-energetycznego w paszy, na skład i jakość uzyskiwanego mleka.

Referat pt.: Wpływ żywienia cieląt w okresie pourodzeniowym na wzrost i dojrzewanie organizmu oraz przyszłą produktywność, przedstawił prof. dr hab. Wiesław F. Skrzypczak z Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie. W trakcie wystąpienia omówił m.in. przygotowanie przewodu pokarmowego noworodka do trawienia i wchłaniania składników pokarmowych oraz wpływ składników siary i mleka na zdrowotność cieląt. Poza tym, autor wprowadził uczestników w nowy kierunek poznawania czynności organizmu, jakim jest proteomika.

Dr hab. Piotr Sablik z Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie zapoznał słuchaczy z nowoczesnymi metodami odchowu jałówek, warunkującymi ich późniejszą użytkowość mleczną. Szczególną uwagę zwrócił na żywienie zwierząt paszami stymulującymi pracę zwacza, a także potrzebę stopniowego przyzwyczajania ich do pobierania dużych ilości paszy. Zwrócił też uwagę na konieczność kontrolowania jakości podawanej paszy i jej dostępności oraz zwracania uwagi na hierarchię w stadzie. Podkreślił również, jak ważnym elementem odchowu jałówek jest kontrola kondycji metodą punktową (BCS).

Kolejny referat wygłosił dr inż. Paweł Paraponiak z IZ PIB w Krakowie, przedstawiając: Produkcję jagnięciny w gospodarstwie ekologicznym. W gospodarstwach owczarskich, wśród których istotny udział mają gospodarstwa ekologiczne, głównym dochodem jest produkcja żywca rzeźnego. Zgodnie z założeniami produkcji ekologicznej, ograniczającej w żywieniu udział pasz treściwych, do tuczu zalecane są rasy ekstensywnie użytkowane, dobrze wykorzystujące pastwisko. W certyfikowanym gospodarstwie Glinna utrzymywane są owce rasy Suffolk (rasa typowo mięsna) i pomorska. W prowadzonych przez autora badaniach stwierdzono przydatność obu tych ras do tuczu, przy założeniu dopuszczalnego, 40% udziału pasz treściwych w s.m. dawki pokarmowej.

Po wygłoszeniu referatów odbyła się ożywiona dyskusja, w której uczestnicy poruszyli problematykę związaną z hodowlą bydła mlecznego oraz owiec.

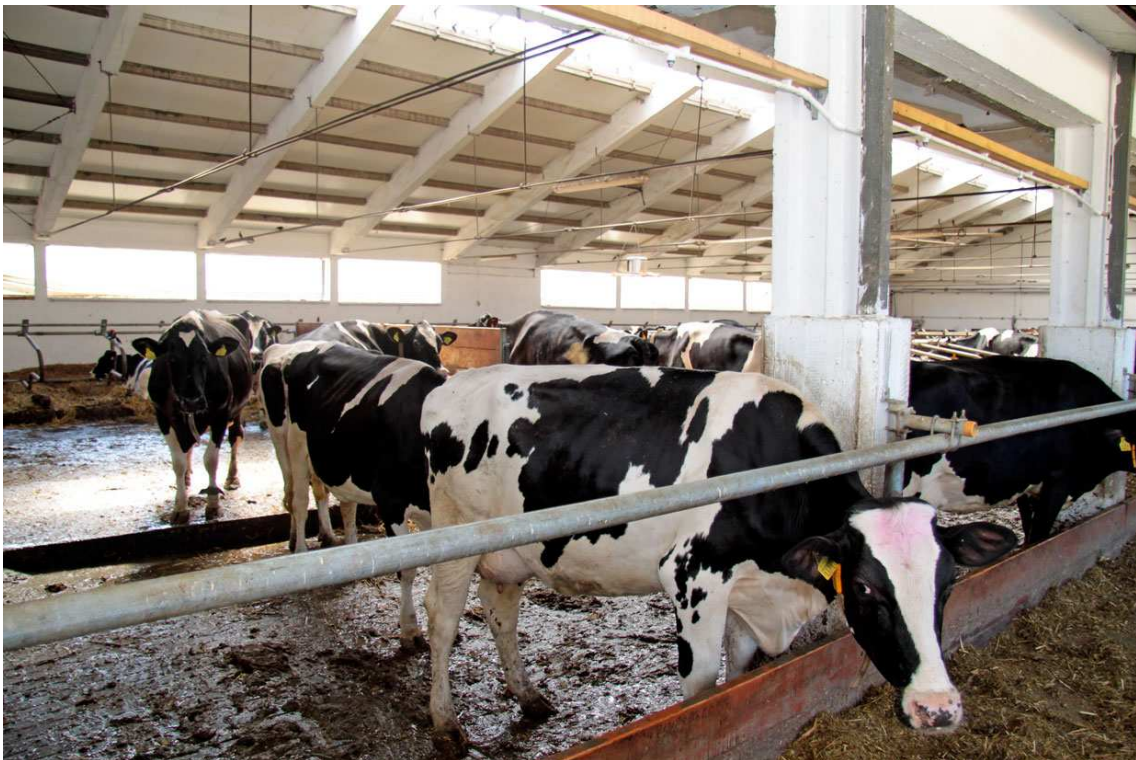
Podsumowania konferencji dokonał dyrektor Instytutu Zootechniki PIB, prof. dr hab. Jędrzej Krupiński, wyrażając swoje zadowolenie z tematyki podjętej w zaprezentowanych referatach oraz deklarując dalsze aktywne działanie Instytutu Zootechniki PIB dla postępu w polskiej hodowli.

Uroczystość z okazji obchodów jubileuszu 60-lecia Instytutu Zootechniki PIB zakończył Prezes Zarządu dr inż. Eugeniusz Malinowski, dziękując referującym i wszystkim gościom biorącym w niej udział. Po spotkaniu wszyscy uczestnicy udali się na degustację pieczonej jagnięciny pochodzącej z gospodarstwa ekologicznego w Glinnej.

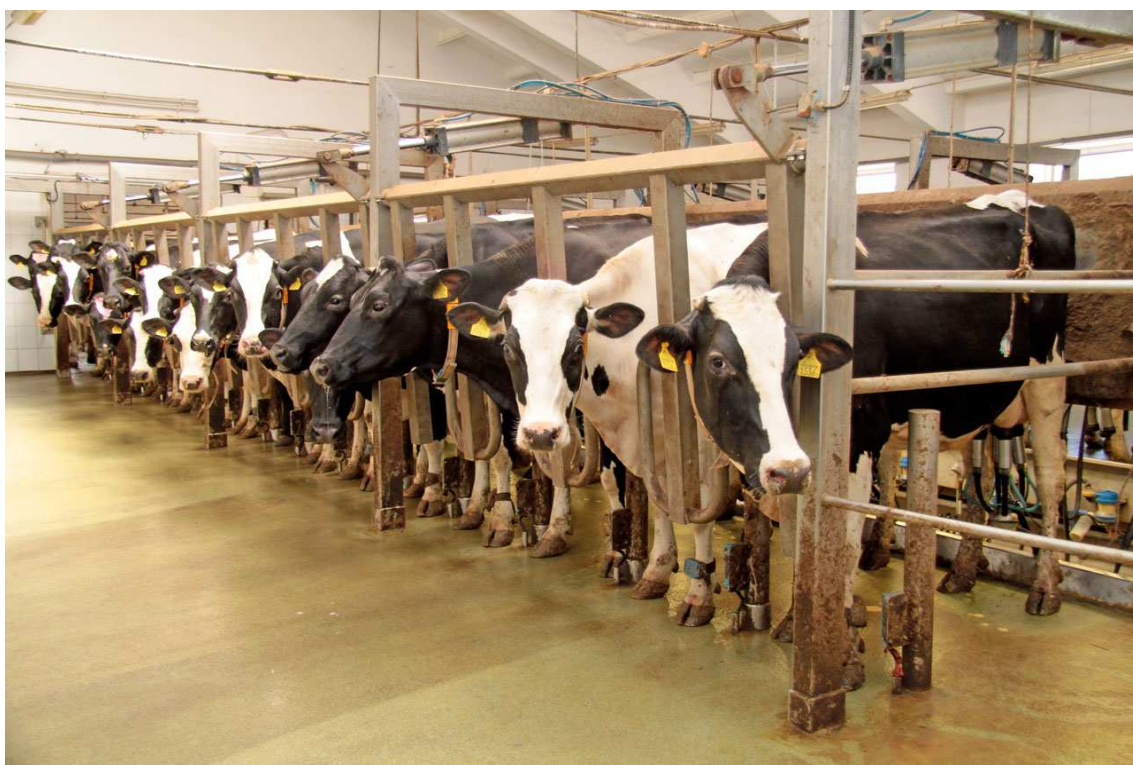
Marta Wieczorek-Dąbrowska

Obora wolnostanowiskowa w Dębiniu z podgarniaczem typu „Kelner”
A loose barn with a Kelner-type deflector in Dębina (fot. R. Dąbrowski)

Obora ze zraszaczem (Dębina)
A barn with a sprinkling machine in Dębina (fot. R. Dąbrowski)

Krowy na hali udojowej
Cows in a milking parlour (fot. R. Dąbrowski)

Samozjedny wóz paszowy
Self-propelled feeder wagon (fot. R. Dąbrowski)

Cięła w budkach typu IGLOO
Calves in IGLOO hutches (fot. R. Dąbrowski)

Cięłtnik z automatami do odpajania
A calf house with automatic milk feeders (fot. R. Dąbrowski)

Analiza zagrożeń i analiza ryzyka w łańcuchu paszowym

W dniach 22–23 kwietnia 2010 r. w Zwierzyńcu odbyła się XXVII polsko-ukraińska konferencja naukowo-techniczna pt.: **Analiza zagrożeń i analiza ryzyka w łańcuchu paszowym**, zorganizowana przez Instytut Zootechniki Państwowy Instytut Badawczy, Krajowe Laboratorium Pasz w Lublinie i Państwowy Instytut Weterynaryjny-Państwowy Instytut Badawczy w Puławach. Konferencja została zorganizowana w ramach obchodów jubileuszu 60-lecia Instytutu Zootechniki PIB. Celem jej było przedstawienie producentom pasz, inspektorom inspekcji weterynaryjnej i pracownikom ZHW aktualnych zagadnień związanych z analizą zagrożeń i analizą ryzyka w łańcuchu paszowym, stanowiącym część łańcucha żywnościowego.

Wykładowcami byli pracownicy naukowcy Państwowego Instytutu Weterynaryjnego-PIB w Puławach i Instytutu Zootechniki PIB w Krakowie. W konferencji uczestniczyli pracownicy naukowcy z Ukrainy. Delegacji pracowników z Państwowego Naukowo-Badawczego Instytutu Kontroli Preparatów Weterynaryjnych i Dodatków Paszowych we Lwowie przewodził dyrektor prof. Igor Kocjumbas. Instytut Zootechniczny UAAN w Charkowie reprezentował dr Siergiej Szapowałow.

Przedmiotem konferencji było przedstawienie aktualnych zagadnień związanych z nowym podejściem do kwestii zapewnienia bezpieczeństwa i jakości pasz, zarówno w odniesieniu do ich produkcji, jak też i żywienia zwierząt. Szczególną uwagę poświęcono procesom analizy zagrożeń i analizy ryzyka w aspekcie zapewnienia bezpieczeństwa pasz. Zwrócono uwagę m.in. na Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 767/2009 w sprawie wprowadzania na rynek i stosowania pasz, które po pełnym wdrożeniu będzie miało istotne znaczenie dla producentów pasz, obrotu paszowego i użytkowników w krajach UE. Rozważane zagadnienia dotyczyły oceny zagrożeń w odniesieniu do niepożądanych zanieczyszczeń chemicznych (np. mikotoksyny) i mikrobiologicznych (np. Salmonella) oraz zagrożeń związanych z przetwórstwem paszowym i technologią wytwarzania paszy (substancje wspomagające, zanieczyszczenia krzyżowe). Dużo miejsca poświęcono ocenie zgodnego z przepisami prawa stosowania dodatków paszowych, zwłaszcza kokcydiostatyków, w aspekcie zachowania maksymalnych zawartości i występującego w tym obszarze ryzyka dla zwierząt, produktów pochodzenia zwierzęcego (zanieczyszczenia krzyżowe) i środowiska. Przedstawione zostały podstawy analizy ryzyka, potwierdzone praktycznymi przykładami. Dla wybranych zagrożeń, na podstawie wyników badań monitoringowych, wykonano analizę ryzyka pod kątem wykorzystania dla celów urzędowej kontroli pasz i poprawy bezpieczeństwa pasz wytwarzanych w kraju.

Oto niektóre z prezentowanych referatów. Znaczenie diagnostyki laboratoryjnej w procesie analizy zagrożeń i systemie urzędowej kontroli w łańcuchu żywnościowym przedstawił doc. Tadeusz Wijaszka, dyrektor PIWet-PIB. Zasady rejestracji dodatków paszowych i preparatów weterynaryjnych na Ukrainie oraz wybrane aspekty analizy zagrożeń przedstawił prof. Igor Kocjumbas z Instytutu we Lwowie. Bogaty w treści referat nt. analizy zagrożeń i analizy ryzyka w produkcji pasz jako ogniwie łańcucha żywnościowego wygłosił prof. Krzysztof Kwiatek z PIWet-PIB. Stosowanie pasz GMO w żywieniu zwierząt oraz ocenę zagrożeń na podstawie wyników badań Instytutu Zootechniki PIB przedstawił doc. Sylwester Świątkiewicz z IZ PIB.

W konferencji uczestniczyli reprezentanci producentów pasz, pracownicy inspektoratów weterynarii i laboratoriów ZHW. Swoje oferty przedstawiły firmy Foss Polska i AQUA LAB; prezentowali także swoje produkty na stoiskach.

Wykładom towarzyszyło zainteresowanie tematyką konferencji, o czym świadczyła ożywiona dyskusja i zadawane pytania. Pytania i niektóre problemy podnoszone w czasie konferencji zostały przedstawione na łamach „Pasz Przemysłowych”. Nie zawsze znajdowano jednoznaczne odpowiedzi; rozwiązanie niektórych problemów będzie wymagało dodatkowych analiz i uzgodnień. Nie bez znaczenia była jednak możliwość spotkania się w gronie zainteresowanych osób, podzielenia się doświadczeniami, kularowych rozważań problemów nurtujących producentów pasz, pracowników laboratoriów ZHW i inspektorów IW. Podkreślano potrzebę poszukiwania rozwiązań, które znajdą potwierdzenie i uzasadnienie w uznanych badaniach naukowych. Wyrażono pogląd o potrzebie kontynuowania takich spotkań.

Prezentowane na konferencji referaty i doniesienia zostały opublikowane w materiałach konferencyjnych, a wybrane zagadnienia w formie monografii.

Waldemar Korol

Konferencji przewodniczył dr Waldemar Korol, kierownik Krajowego Laboratorium Pasz w Lublinie
The conference was chaired by Dr Waldemar Korol, Director of the National Feed Laboratory in Lublin
(fot. M. Struzik)

Przedmiotem konferencji było przedstawienie aktualnych zagadnień związanych z nowym podejściem do kwestii zapewnienia bezpieczeństwa i jakości pasz
The conference discussed current issues related to a new approach to ensuring feed safety and quality
(fot. M. Struzik)

Referaty wygłosili m. in. – *Papers were given by* – prof. Krzysztof Kwiatek (PIWet-PIB, Puławy), doc. dr hab. Tadeusz Wijaszka (Dyrektor PIWet-PIB, Puławy), dr Oksana Brezvyin (Państwowy Naukowo-Badawczy Instytut Kontroli Preparatów Weterynaryjnych i Dodatków Paszowych, Lwów, Ukraina – *State Scientific-Research Control Institute of Veterinary Preparations and Fodder Additives and others*) (fot. M. Struzik)

Doc. dr hab. Sylwester Świątkiewicz wśród przedstawicieli IZ PIB z Krakowa
Sylwester Świątkiewicz Ph.D. among representatives of the National Research Institute of Animal Production from Kraków (fot. M. Struzik)

Wykładom towarzyszyła
ożywiona dyskusja
*The lectures inspired a lively
discussion* (fot. M. Struzik)

Rolnictwo XXI wieku

W ramach obchodów jubileuszu 60-lecia Instytutu Zootechniki, ZD IZ PIB Grodziec Śląski Sp. z o.o. zorganizował w dniach 26–27.04.2010 r. Międzynarodową konferencję naukowo-techniczną pt.: **Rolnictwo XXI wieku**. Patronat nad uroczystościami objął dr inż. Marek Sawicki, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Przedstawione na konferencji referaty i doniesienia zostały zaprezentowane w czterech blokach tematycznych:

- Nowe wyzwania dla rolnictwa XXI wieku;
- Energetyka i rolnictwo;
- Rolnictwo ekologiczne;
- Nowe aspekty żywienia zwierząt gospodarskich.

*

Minęło zaledwie dziesięć lat nowego stulecia, a już wiadomo, że czas, w którym przyszło nam żyć i gospodarować różni się w znaczący sposób od tego, który zamknął za sobą wiek XX. U progu drugiej dekady XXI wieku pojawiły się nowe wyzwania dla rolnictwa i gospodarki nie tylko naszego kraju, ale całej zjednoczonej Europy.

Na świecie, dzięki rewolucyjnym wręcz rozwiązaniom technologicznym, dokonują się znaczne przemiany strukturalne w energetyce, które stanowią podstawę do wykorzystania dużych zasobów naturalnych rolnictwa. Powiązania energetyki, rolnictwa i ochrony środowiska w kontekście przemian technologicznych, ekonomicznych i społecznych przyczynią się do częściowej transformacji rolnictwa, będącego żywicielem społeczeństwa, w rolnictwo przemysłowe – energetyczne.

Wieś nie będzie już tylko producentem żywności, ale także wytwórcą energii uzyskiwanej z biomasy oraz z utylizacji odchodów w licznych mikrobiogazowniach. Na naszych polach będą rosły obok siebie: zboża i warzywa, a także wierzba krzewiasta, robinia akacjowa, ślaziovec pensylwański, rdest sachaliński, topinambur, miskant chiński, mozga trzcinowata i inne rośliny energetyczne. Na dachach wiejskich domów i zabudowań gospodarskich pojawią się liczniej niż dzisiaj kolektory słoneczne i ogniwa fotowoltaiczne. Produkowane z rzepaku i buraków cukrowych biopaliwo będzie coraz częściej napędzać samochody i maszyny rolnicze. Produkty pochodne wytwarzania biopaliw, takie jak makuch rzepakowy czy słonecznikowy, znajdą bardziej powszechne zastosowanie w gospodarce paszowej i żywieniu zwierząt. Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii przyczyni się do redukcji emisji dwutlenku węgla, a rozwój rolnictwa ekologicznego zaspokoi zapotrzebowanie konsumentów na zdrową i bezpieczną żywność.

Rolnictwo ekologiczne jest alternatywnym dla rolnictwa konwencjonalnego systemem gospodarowania. Dzięki stosowaniu naturalnych, nieprzetworzonych technologicznie środków aktywizuje przyrodnicze mechanizmy, zapewnia trwałą żyzność glebom, zdrowie zwierzętom gospodarskim, nie zaraża środowiska, a równocześnie umożliwia produkowanie zdrowych, wysokiej jakości produktów rolniczych, czyli żywności ekologicznej.

Te wspaniałe perspektywy to już nie tylko marzenia, ale stopniowo wprowadzane zmiany w otaczającej nas rzeczywistości. Dużo zależy od tego, jak szybko Unia Europejska, a potem także poszczególne jej kraje członkowskie, wprowadzą korzystne rozwiązania legislacyjne. Perspektywy rozwoju nowych sposobów gospodarowania – zakładanie plantacji upraw energetycznych, budowanie

biogazowni, rozwijanie gospodarki ekologicznej, wytwarzanie biopaliw – mają „zielone światło”. Działa już unijny system handlu prawami do emisji CO₂, którą można redukować poprzez stopniowe zwiększanie udziału energii uzyskiwanej z biomasy w ogólnym bilansie energetycznym.

Rozwój i upowszechnienie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, z zachowaniem zasad zrównoważonego jej pozyskiwania, dzięki konsekwentnej polityce Unii Europejskiej przyczyni się do ochrony środowiska naturalnego i zachowania go dla przyszłych pokoleń.

Karol Węglarzy

Uroczystości z okazji 65-lecia działalności ZD IZ PIB Grodziec Śląski w Teatrze im. A. Mickiewicza w Cieszynie
Celebrations to mark 65 years of the Grodziec Śląski Experimental Station of the National Research Institute of Animal Production at the Mickiewicz Theatre in Cieszyn
(fot. M. Gruszka)

Omówienie 65 lat działalności Grodzieckiego Ośrodka Badawczego przez Prezesa, prof. dr hab. inż. Karola Węglarzy
Prof. Karol Węglarzy, President of the Grodziec Śląski Experimental Station, discusses 65-year activities of the Grodziec Research Centre (fot. M. Gruszka)

Wręczenie orderów „Zasłużony dla Rolnictwa” obecnym i emerytowanym Pracownikom Zakładu
Awarding of the Orders of Merit for Agriculture to the present and retired employees of the Station (fot. M. Gruszka)

Gratulacje składane przez Wiceministra Rolnictwa, Artura Ławniczaka na ręce Prezesa ZD IZ PIB, prof. dr hab. inż. Karola Węglarzy
Prof. Karol Węglarzy, President of the Grodziec Śląski Experimental Station receives congratulations from Mr Artur Ławniczak, Deputy Minister of Agriculture and Rural Development (fot. M. Gruszka)

Przemówienie Starosty Cieszyńskiego, Czesława Gluzy
Address by Cieszyn Starost, Mr Czesław Gluza (fot. M. Gruszka)

Prezentacja jubileuszowego sztandaru „Nauka Praktyce”
Presentation of the “Science for Practice” jubilee banner (fot. M. Gruszka)

Występ zespołu regionalnego „Równica” z Ustroń
Performance by “Równica” regional group from Ustroń (fot. M. Gruszka)

Występ zespołu regionalnego „Równica” z Ustronia
Performance by “Równica” regional group from Ustroń (fot. M. Gruszka)

Znaczenie ras rodzimych i stad zachowawczych w hodowli zwierząt gospodarskich – Tradycja i nowoczesność

Konferencja zatytułowana: **Znaczenie ras rodzimych i stad zachowawczych w hodowli zwierząt gospodarskich – Tradycja i nowoczesność** została zorganizowana 10 maja 2010 r. w Zakładzie Doświadczalnym IZ PIB Chorzelów Sp. z o.o. Zgodnie z tytułem w referatach zostały przedstawione aktualne zagadnienia związane z utrzymywaniem gatunków i ras zwierząt gospodarskich w ramach programu ochrony zasobów genetycznych.

Konferencja była kolejną już imprezą zorganizowaną w Chorzelowie w ramach obchodów 60-lecia Instytutu Zootechniki. Wzięło w niej udział 68 osób. Ze strony Centrali Instytutu Zootechniki uczestniczyło 15 pracowników nauki i przedstawiciele Dyrekcji. Licznie były reprezentowane współpracujące szkoły wyższe: Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, Uniwersytet Rolniczy w Krakowie, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Krośnie, Politechnika Rzeszowska.

W konferencji uczestniczyli również przedstawiciele instytucji i firm zajmujących się szeroko rozumianą obsługą rolnictwa: Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt w Warszawie, Agencja Modernizacji i Restrukturyzacji Rolnictwa, Oddział w Rzeszowie i w Mielcu, Podkarpacka Izba Rolnicza, Krajowa Rada Drobiarstwa w Warszawie, Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale i jego oddział w Mielcu, Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Mielcu, Polski Związek Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej POLSUS, filia w Lublinie, Okręgowy Związek Hodowców Drobno Inwentarza, Stowarzyszenie Wspierania Hodowli i Produkcji Królików, Firma paszowa Nutrena, Ubojnia królików Kanwil Dębica, Małopolskie Centrum Biotechnologii Krasne, a także hodowcy indywidualni.

Posiedzenie konferencji zaszczylił swą obecnością senator Władysław Ortyl, reprezentujący Senat Rzeczypospolitej Polskiej, obecni byli także przedstawiciele urzędów administracji państwowej i władz samorządowych: Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie, Urzędu Marszałkowskiego w Rzeszowie, Starostwa powiatowego w Mielcu, Urzędu Gminy Mielec.

Rozpoczęcia konferencji dokonał Prezes ZD IZ PIB Chorzelów, dr inż. Jerzy Fijał, który przywitał przybyłych gości i w kilku słowach nakreślił cel spotkania.

Dyrektor Instytutu Zootechniki PIB, prof. dr hab. Jędrzej Krupiński wystąpił jako pierwszy z prezentacją pt.: Historia Instytutu Zootechniki PIB i jego rola w ochronie ras rodzimych. Kolejny referat wygłosił Prezes ZD IZ Chorzelów, dr inż. Jerzy Fijał, który przedstawił: Historię i współczesność Zakładu Doświadczalnego w Chorzelowie oraz utrzymywane w nim rasy rodzime zwierząt hodowlanych.

W trakcie konferencji odbyła się uroczystość wręczenia na ręce Dyrektora Instytutu i Prezesa Zakładu listów gratulacyjnych z okazji 60-lecia IZ PIB. Odebrano zarówno życzenia wszystkiego najlepszego z okazji jubileuszu dla Instytutu Zootechniki, jak i podziękowania za zaproszenie na konferencję. Specjalny list gratulacyjny przesłała poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Krystyna Skowrońska. Prorektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, prof. dr hab. Krzysztof Kostro przekazał list gratulacyjny i podziękowania za dotychczasową współpracę.

W podobnym tonie miłe życzenia i podziękowania odebrano od przedstawicieli Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, SGGW w Warszawie, Prezydenta Miasta Mielca i Wojewody Podkarpackie-

go. Uwagę zebranych zwróciło wręczenie pięknej, pamiątkowej plakietki osadzonej w drewnie przez Józefa Wyskiela, Dyrektora Podkarpackiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego oraz okazałego pucharu przez Stanisława Bartmana, Prezesa Podkarpackiej Izby Rolniczej. Zarówno plakietka, jak i puchar symbolizowały bardzo dobrą współpracę z Instytutem Zootechniki i Zakładem w Chorzelowie w zakresie promocji najnowszych osiągnięć zootechnicznych, prowadzenia szkoleń i wdrożeń.

Po zakończeniu części poświęconej podziękowaniom i gratulacjom przystąpiono do wygłoszenia referatów na temat poszczególnych gatunków zwierząt. Rasy rodzime drobiu omówiła dr inż. Józefa Krawczyk. Na temat ras rodzimych zwierząt futerkowych mówili prof. dr hab. Grażyna Jeżewska i doc. dr hab. Paweł Bielański. Problematykę związaną z rasami rodzimymi owiec przedstawił dr inż. Jacek Sikora, a rasami rodzimymi bydła mlecznego – prof. dr hab. Jan Trela i dr inż. Anna Majewska.

Ostatnim, merytorycznym punktem programu konferencji była prezentacja zwierząt gospodarskich ras rodzimych i stad zachowawczych. Na zorganizowanej wystawie zwierząt można było zobaczyć rodzime rasy kur, zwierzęta futerkowe objęte programem ochrony zasobów genetycznych (króliki, norki i lisy). Prezentowane były również: owca świniarka, koza karpacka, loszka puławska, krowa czarno-biała i koń hucul.

Jerzy Fijał

Rozpoczęcie konferencji to tradycyjne wystąpienie gospodarza, dr. inż. Jerzego Fijała
As tradition has it, the conference was opened by its host, Dr Jerzy Fijał
(fot. L. Gacek)

Merytoryczną część konferencji poprzedziło wręczenie listów gratulacyjnych, pucharów i podziękowań z okazji 60-lecia Instytutu Zootechniki PIB na ręce Dyrektora Instytutu, prof. dr hab. Jędrzeja Krupińskiego. Na zdjęciu przedstawiciele Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie – Prorektor, prof. dr hab. Krzysztof Kostro, prof. dr hab. Grażyna Jeżewska i prof. dr hab. Hanna Bis-Wencel

The Conference proper was preceded by the awarding of congratulatory letters, cups and letters of thanks on the occasion of the 60 years of the National Research Institute of Animal Production to Prof. Jędrzej Krupiński, the Director of the Institute. Photo: representatives of the University of Life Sciences in Lublin – Vice-Rector Prof. Krzysztof Kostro, Prof. Grażyna Jeżewska and Prof. Hanna Bis-Wencel (fot. L. Gacek)

Prezes Podkarpackiej Izby Rolniczej, Stanisław Bartman przekazał Dyrektorowi Instytutu puchar symbolizujący dobrą i długoletnią współpracę i będący jednocześnie formą uczczenia jubileuszu
Stanisław Bartman, President of the Subcarpathian Chamber of Agriculture presented the Director of the Institute with a cup symbolizing good long-term cooperation while being a form of celebrating the jubilee
(fot. L. Gacek)

Największym zainteresowaniem cieszyły się przygotowane prezentacje tematyczne
Thematic presentations attracted the greatest interest (fot. L. Gacek)

Konferencja zgromadziła zarówno pracowników nauki, jak i przedstawicieli władz samorządowych i administracji państwowej
The conference brought together both researchers and representatives of local and central government
(fot. L. Gacek)

Towarzysząca konferencji wystawa zwierząt spotkała się z dużym zainteresowaniem uczestników, a zwłaszcza prof. dr. hab. Jędrzeja Krupińskiego i prof. dr. hab. Eugeniusza Herbuta – Dyrektorów Instytutu Zootechniki PIB. Wystawione zwierzęta prezentował dr Andrzej Zoń
The animal exhibition that accompanied the conference received great interest from the participants, in particular Prof. Jędrzej Krupiński and Prof. Eugeniusz Herbut – Directors of the National Research Institute of Animal Production. The animals on show were presented by Dr Andrzej Zoń (fot. L. Gacek)

Króliki rasy popielniański biały z chorzelskiej hodowli – rasa zachowawcza objęta programem ochrony zasobów genetycznych
Popielno White rabbits (a conservation breed included in the genetic resources conservation programme) from the Chorzelów farm (fot. L. Gacek)

Lisy ras zachowawczych również z chorzelskiej hodowli
Foxes of conservation breeds from the Chorzelów farm (fot. L. Gacek)

Poprawa efektywności produkcji prosiąt

W ramach obchodów 60-lecia działalności Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego w Krakowie, w dniu 12 maja w Zakładzie Doświadczalnym w Pawłowicach została zorganizowana konferencja pt.: **Poprawa efektywności produkcji prosiąt**. W konferencji uczestniczyło około 150 osób, wśród których można wymienić pracowników uczelni i instytutów naukowych, kadre zarządzającą przedsiębiorstwami rolnymi i fermami trzody chlewnej, hodowców i producentów trzody chlewnej, lekarzy weterynarii oraz pracowników firm paszowych.

Otwarcia konferencji oraz przywitania gości dokonał Dyrektor ZD IZ PIB Pawłowice, dr inż. Ireneusz Dymarski. Historię powstania, ważniejsze osiągnięcia oraz zakres badań, prac i usług wykonywanych przez Instytut Zootechniki przedstawił Zastępca Dyrektora IZ PIB w Krakowie, inż. Józef Śliwa.

Listy gratulacyjne oraz życzenia dalszej owocnej działalności na ręce Dyrektora Instytutu Zootechniki złożyli m.in.: lek. wet. Lesław Szabłoński, Wojewódzki Lekarz Weterynarii w Poznaniu, Edward Matuszak, Dyrektor Centrum Doradztwa Rolniczego, Oddział w Poznaniu, mgr inż. Tadeusz Przybecki z Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Poznaniu, Ryszard Mołdrzyk, Prezes Wielkopolskiego Związku Hodowców Trzody Chlewnej, dr inż. Stanisław Szczebelski, Prezes firmy Polnet Sp. z o.o., dr inż. Tadeusz Ziółkowski, Prezes OHZ Garzyn Sp. z o.o.

Doc. dr hab. Robert Eckert, Kierownik Działu Genetyki i Hodowli Zwierząt w Instytucie Zootechniki PIB w Krakowie poruszył w swym referacie zagadnienie: Doskonalenie użytkowości rozplodowej krajowych ras i linii świń. Autor wskazał, że prowadzony w kraju proces doskonalenia użytkowości rozplodowej loch pozwolił już uzyskać znaczne efekty, a dzięki wprowadzeniu zbiorczej wartości hodowlanej można oczekiwać dalszej poprawy. Przedstawiony został obecny stan wiedzy w zakresie możliwości doskonalenia genetycznego cech rozplodowych loch przy użyciu metod wykorzystujących genetykę molekularną.

Z kolei, dr inż. Tadeusz Blicharski, Dyrektor Biura Polskiego Związku Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej POLSUS wygłosił referat: Modele intensywnej produkcji w krajach Unii Europejskiej – czy możemy być konkurencyjni? Na przykładzie krajów, takich jak: Dania, Holandia, Niemcy, Hiszpania i Francja, została przedstawiona aktualna sytuacja w zakresie produkcji świń oraz czynniki determinujące zmiany zachodzące na europejskim rynku trzody chlewnej. Podkreślono znaczenie dobrze zarządzanych wyspecjalizowanych gospodarstw, które będą miały możliwość dostarczania dużych, wyrównanych partii prosiąt.

Główny specjalista ds. produkcji zwierzęcej w ZD IZ PIB Pawłowice, dr inż. Marian Kamycek omówił zagadnienie: Wymagania pokarmowe loch o wysokiej plenności a jakość produkowanych prosiąt. Referujący zwrócił uwagę na odpowiednie przygotowanie loszek do rozrodu oraz często popełniany błąd podawania zbyt energetycznej paszy lochom w okresie pierwszych 35 dni ciąży, co jest jedną z przyczyn zwiększonej śmiertelności embrionalnej. Wskazane zostało istotne znaczenie włókna w żywieniu loch prośnych w celu uzyskania licznych miotów i zachowania dobrej kondycji loch.

Referat pt.: Efektywność programów profilaktycznych w ochronie zdrowia loch i prosiąt przedstawił prof. dr hab. Zygmunt Pejsak, kierownik Zakładu Chorób Świń w Państwowym Instytucie Weterynaryjnym-PIB w Puławach. Na przykładzie wybranych jednostek chorobowych omówił zasady obliczania efektywności wprowadzanego programu profilaktycznego. Autor zwrócił szczególną uwagę na rolę zakażeń wywołanych przez cirkowirusy świń typu 2 (PCV2) oraz możliwość ograniczania strat dzięki stosowaniu odpowiednich programów profilaktycznych.

W dalszym ciągu obrad lek. wet. Bogdan Cegiełka z Vet-Com Sp. z o.o. wygłosił referat pt.: Zasady postępowania z prosiętami pochodzącymi z zakupu. Na przykładzie wielu gospodarstw przedstawiono skuteczność prowadzonych przez Autora programów profilaktycznych w celu ograniczania strat prosiąt wywołanych głównie przez schorzenia układu oddechowego.

Uczestnicy otrzymali materiały konferencyjne, w których umieszczono teksty wszystkich wygłoszonych referatów. Przez cały czas trwania konferencji można było zapoznać się z ofertą firm zajmujących się dostawą produktów oraz usług dla hodowców i producentów trzody chlewnej.

Ireneusz Dymarski

(fot. M. Szyndler-Nędza)

The Impact of Environmental Conditions – Animal Welfare, Pollutions, Economics

W dniach 25–27 maja 2010 r., w ramach obchodów jubileuszu 60-lecia działalności Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego odbyła się III Międzynarodowa konferencja naukowa: **The Impact of Environmental Conditions – Animal Welfare, Pollutions, Economics**.

Jej tematyka dotyczyła aktualnych, patrząc zarówno ze strony postępu w naukach rolniczych, jak i aspektu wdrożeniowego do produkcji, zagadnień produkcji zwierzęcej, tak w ujęciu krajowym, jak i europejskim. Podczas jej trwania poruszono szereg zagadnień dotyczących dobrostanu zwierząt gospodarskich oraz ograniczenia emisji do środowiska szkodliwych związków, wytwarzanych podczas cyklu produkcyjnego. Zakres merytoryczny dotyczył również cieszącej się coraz większym zainteresowaniem produkcji zgodnie z zasadami rolnictwa ekologicznego oraz działaniami mającymi na celu poprawę ekonomiki produkcji w sektorze rolnym.

W spotkaniu wzięli udział wybitni przedstawiciele świata nauki, zarówno z jednostek krajowych, jak i zagranicznych. Swoją obecnością zaszczytili nas profesorowie Jörg Hartung i Martin Tielen, Prezydenci Międzynarodowego Towarzystwa Higieny Zwierząt (ISAH), prof. Christian Stockinger, Prezydent Bawarskiego Państwowego Instytutu Rolniczego w Monachium, Liam Kinsella, przedstawiciel Ministerstwa Rolnictwa Irlandii oraz Dr Andre Aarnink z Uniwersytetu Wageningen w Holandii.

Konferencji towarzyszyły również uroczyste spotkania w Pałacu Radziwiłłów w Balicach – siedzibie Instytutu Zootechniki PIB oraz w Opactwie Benedyktynów w Tyńcu.

Jacek Walczak

Przedstawiciele Dyrekcji IZ PIB, prof. J. Krupiński i prof. E. Herbut na konferencji:
The Impact of Environmental Conditions – Animal Welfare, Pollutions, Economics
*Representatives of the Management of the National Research Institute of Animal Production,
Prof. J. Krupiński and Prof. E. Herbut at the conference: The Impact of Environmental Conditions – Animal
Welfare, Pollutions, Economics (fot. P. Paraponiak)*

Podczas trwania konferencji poruszono szereg zagadnień dotyczących dobrostanu zwierząt gospodarskich
The conference discussed a number of issues related to farm animal welfare (fot. P. Paraponiak)

Pracownicy Działu Technologii, Ekologii i Ekonomiki Produkcji Zwierzęcej – organizatora konferencji
Staff from the Department of Technology, Ecology and Economics of Animal Production – the organizer of the conference (fot. P. Paraponiak)

Bioróżnorodność zwierząt futerkowych

W ramach obchodów 60-lecia Instytutu Zootechniki PIB Zakład Doświadczalny w Chorzelowie był współorganizatorem, wraz z Sekcją Chowu i Hodowli Zwierząt Futerkowych PTZ, corocznego seminarium naukowego. Seminarium zostało zorganizowane na terenie ośrodka wczasowo-wypoczynkowego w podmieleckim Rzemieniu. Trwało dwa dni, od 31 maja do 1 czerwca 2010 r. Tematem tegorocznego spotkania była: **Bioróżnorodność zwierząt futerkowych**.

W seminarium wzięli udział zarówno przedstawiciele ośrodków akademickich, instytutów naukowych z kraju i zagranicy, jak również firm, hodowcy indywidualni i członkowie związków. Wśród uczestników należy wymienić pracowników naukowych z Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technicznego w Szczecinie, Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie i Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. Reprezentowane były również uczelnie: Akademia Podlaska w Siedlcach, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Szkoła Główna Gospodarstwa Rolnego w Warszawie. Nie mogło zabraknąć oczywiście pracowników naukowych z Instytutu Zootechniki PIB oraz Zakładu Doświadczalnego w Chorzelowie. W seminarium uczestniczyli również pracownicy Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt, Polskiego Związku Hodowców i Producentów Zwierząt Futerkowych oraz 45 hodowców indywidualnych.

Cieszyła obecność firm związanych z produkcją i hodowlą zwierząt futerkowych, a zwłaszcza przedstawiciele Copenhagen Fur, Skinpolex, Minos i Evalidis. Dużym zainteresowaniem zebrani uczestnicy obdarzyli wystąpienia pracowników naukowych z Finlandii, reprezentujących tamtejszy odpowiednik naszego Instytutu Zootechniki.

Zgłoszone i wygłoszone zostały następujące referaty:

- Dziadosz M., Seremak B., Masłowska A.: Wpływ wybranych czynników na wyniki rozrodu nerek – w świetle najnowszych, prowadzonych na fermie badań;
- Bielański P.: Ochrona zasobów genetycznych zwierząt futerkowych – stan i perspektywy;
- Kowalska D.: Rodzima rasa królika popielniańskiego białego na tle innych ras średnich;
- Piórkowska M.: Mięsożerne zwierzęta futerkowe objęte ochroną zasobów genetycznych – lis pastelowy, białoszyjny i tchórz;
- Przyłucki J.: Rola KCHZ w programie ochrony zasobów genetycznych zwierząt futerkowych;
- Barabas B.: Populacja szynszyli beżowej objętej w kraju programem ochrony zasobów genetycznych;
- Łapiński S.: Stan krajowej hodowli nutrii;
- Sulik M., Gugolek A.: Pochodzenie i procesy domestykacji zwierząt futerkowych;
- Horoszczyk R.: Rynek skór futerkowych przed czerwcową aukcją w Helsinkach;
- Jesper Clausen: Duński sposób hodowli nerek. Jak hodowcy wykorzystują wiedzę na temat genetyki.

Po wysłuchaniu referatów i dyskusji przeprowadzonej na ich temat uczestnicy seminarium prowadzili ożywione rozmowy na temat aktualnych kierunków badań, sytuacji na rynkach futrzarskich i zagadnień związanych z nowoczesnymi metodami hodowli.

Jerzy Fijał

Prowadzenie obrad w pierwszym dniu powierzono prof. dr. hab. Józefowi Bieńkowi (z lewej) z Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie oraz prof. dr. hab. Marianowi Brzozowskiemu ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
On the first day, the meeting was chaired by Prof. Józef Bieńek (left) from the University of Agriculture in Kraków and Prof. Marian Brzozowski from the Warsaw University of Life Sciences (fot. L. Gacek)

Hodowcy indywidualni i przedstawiciele nauki. W środku prof. dr. hab. Krzysztof Kostro, prorektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, a z prawej prof. dr. hab. Stanisław Socha z Akademii Podlaskiej w Siedlcach
Individual breeders and representatives of science: Prof. Krzysztof Kostro, Vice-Rector of the University of Life Sciences in Lublin (centre) and Prof. Stanisław Socha from the University of Natural Sciences and Humanities in Siedlce (right) (fot. L. Gacek)

W kolejnym dniu seminarium prowadzącymi byli: doc. dr hab. Małgorzata Sulik z Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technicznego w Szczecinie oraz prof. dr hab. Andrzej Gugołek z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
Another day of the seminar was led by Małgorzata Sulik Ph.D. from the West Pomeranian University of Technology and Prof. Andrzej Gugołek from the University of Warmia and Mazury in Olsztyn
(fot. L. Gacek)

Uczestnicy obrad z prof. dr hab. Grażyną Jeżewską na czele (Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie)
Meeting participants led by Prof. Grażyna Jeżewska from the University of Life Sciences in Lublin
(fot. L. Gacek)

Instytut Zootechniki PIB reprezentowali m.in. doc. dr hab. Paweł Bielański i dr inż. Małgorzata Piórkowska
*The National Research Institute of Animal Production was represented by Paweł Bielański Ph D.
And Dr Małgorzata Piórkowska (fot. S. Socha)*

XIX Kolokwium Cytogenetyki Zwierząt i Mapowania Genów

XIX Kolokwium Cytogenetyki Zwierząt i Mapowania Genów – 19th International Colloquium on Animal Cytogenetics and Gene Mapping odbyło się w dniach 6–9 czerwca 2010 r. w Instytucie Zootechniki Państwowym Instytucie Badawczym w Balicach jako konferencja naukowo-szkoleniowa wpisana w cykl imprez związanych z obchodami 60-lecia Instytutu.

Kolokwium Cytogenetyki Zwierząt jest konferencją cykliczną, organizowaną nieprzerwanie od 1970 r. Od 1980 r. cytogenetycy z różnych ośrodków naukowych, głównie europejskich, spotykają się co dwa lata. Na XVIII Kolokwium, które odbyło się w Bukareszcie w 2008 r., uczestnicy konferencji postanowili powierzyć organizację kolejnego spotkania Instytutowi Zootechniki a na chairmana wybrali prof. Ewę Słotę.

W XIX Międzynarodowym Kolokwium wzięło udział 114 uczestników z Włoch, Francji, Hiszpanii, Portugalii, Niemiec, Republiki Czeskiej, Wielkiej Brytanii, Kanady, Słowacji, Rosji, Pakistanu, Meksyku, Republiki Południowej Afryki i Polski.

Omawiane na konferencji zagadnienia zostały zgrupowane w sześciu sesjach tematycznych:

- cytogenetyka molekularna i kliniczna,
- genomika porównawcza i ewolucja kariotypów,
- cytogenetyka komórek płciowych i zarodków,
- mapowanie genów, ekspresja i mechanizmy epigenetyczne,
- mutageneza,
- nowe technologie w cytogenetyce molekularnej,
- cytogenetyka ryb i innych zimnokrwistych kręgowców.

Wykłady wiodące wygłoszone zostały przez wybitnych naukowców ze znanych w Europie ośrodków. Profesor Malcolm Ferguson-Smith z Uniwersytetu Cambridge przedstawił zagadnienia związane z ewolucją kariotypu ptaków, śledzoną przy pomocy metody tzw. porównawczego malowania chromosomów, której jest jednym z twórców. Sondy molekularne pozyskane z chromosomów kurzych zostały wykorzystane do malowania chromosomów wielu gatunków ptaków, prześledzenia dróg ewolucji w obrębie tej gromady oraz oceny konserwatywności genetycznej. Genomowi ptaków poświęcony był również wykład Prof. Darrena Griffina z Uniwersytetu Kent, Przewodniczącego Międzynarodowego Towarzystwa Chromosomów i Genomów. Przedstawił bardzo interesujący projekt oceny rearanzacji chromosomowych, zachodzących w procesie ewolucji, mających kluczowe znaczenie w kształtowaniu genomu ptaków, w tym drobiu.

Z kolei, prof. Leopoldo Iannuzzi z Neapolu, przedstawiciel Państwowego Instytutu Badawczego Hodowli Zwierząt na obszarach śródziemnomorskich omówił wkład i znaczenie badań cytogenetycznych w genetycznym doskonaleniu zwierząt gospodarskich. Zwrócił szczególną uwagę na nowoczesne, molekularne metody badawcze, takie jak porównawcze malowanie chromosomów, konstruowanie map sprzężeniowych i radiacyjnych, bibliotek chromosomów, które umożliwiają lepsze poznanie genomów różnych gatunków zwierząt i wykorzystanie tych wyników w nowoczesnej selekcji.

Profesor Ryszard Słomski z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu zaprezentował bardzo interesujące i nowatorskie wyniki badań cytogenetycznych u zwierząt transgenicznym, pozwalające na ocenę integracji genu ludzkiego wprowadzonego do genomu zwierzęcego. Prace te znajdują zastosowanie w nowoczesnej terapii, w której transgeniczne osobniki grają rolę swoistych bioreaktorów produkujących ludzkie białka terapeutyczne.

Profesor Zbigniew Polański z Uniwersytetu Jagiellońskiego w swoim wystąpieniu rzucił nowe światło na rolę wrzeczona podziałowego w trakcie mejozy oocytów i występowanie aneuploidii w tych komórkach.

O roli badań cytogenetycznych w ocenie genotoksycznego wpływu zanieczyszczonego środowiska mówił profesor Jiri Rubeš z Instytutu Weterynarii w Brnie, podkreślając możliwości wykorzystania w tych badaniach nowoczesnych metod molekularnych. Badania cytogenetyczne są bardzo ważnym aspektem badań środowiskowych.

Na zakończenie sesji plenarnych Prof. David Penman z Uniwersytetu Stirling w Szkocji przedstawił ciekawe badania nad determinacją płci u ryb na bazie oceny chromosomów i obserwacji ich koniugacji w stadium pachytenu.

W ramach poszczególnych sesji uczestnicy Kolokwium zaprezentowali 33 doniesienia oraz 51 plakatów. Za szczególnie interesujące należy uznać prezentacje szeregu przypadków aberracji chromosomowych u zwierząt gospodarskich. Ze względu na stwierdzone relacje między tego typu nieprawidłowościami a obniżeniem płodności ich nosiciele badania takie mają duże znaczenie dla praktyki hodowlanej i są rozpowszechnione w wielu krajach o wysokim poziomie hodowli. Można również stwierdzić, że nowoczesne metody badawcze (technika FISH) umożliwiają bardziej precyzyjne diagnozy nieprawidłowości chromosomowych (np. translokacji wzajemnych u bydła). Technika FISH i uzyskiwanie sond molekularnych różnymi metodami pozwalają na identyfikację aneuploidii w plemnikach i oocytach.

Najbardziej nowatorskie prace prezentowane na Kolokwium dotyczyły mapowania genów, epigenetycznych mechanizmów regulacji ekspresji genów, a także architektury jądra interfazowego.

Komisja konkursowa (prof.: D. di Berardino, M. Bugno-Poniewierska i P. Musilova) przyznała dwie nagrody – za prezentację badań nad genetycznym uwarunkowaniem odpowiedzi immunologicznej u świń (Dr M. Yerle z INRA we Francji) oraz za plakat dotyczący analiz satDNA w rosnących oocytach.

Ewa Słota

Uczestnicy konferencji pod Pałacem Radziwiłłów w Balicach – siedzibą IZ PIB
Conference participants in front of the Radziwiłł Palace in Balice – the seat of the National Research Institute of Animal Production (fot. M. Kościelny)

Uroczystego otwarcia konferencji dokonał prof. Eugeniusz Herbut, Zastępca Dyrektora IZ PIB
The conference was officially opened by Prof. Eugeniusz Herbut, Deputy Director of the National Research Institute of Animal Production

Chairperson XIX Kolokwium – prof. Ewa Słota
Prof. Ewa Słota – *Chairperson of the XIX Colloquium*
(fot. M. Kościelny)

W uroczystości otwarcia Kolokwium wzięła udział Elżbieta Łęcznarowicz, Wiceprezydent miasta Krakowa
The Colloquium opening ceremony was attended by Elżbieta Łęcznarowicz, Deputy Mayor of Kraków

Prof. Darren Griffin, University of Kent,
United Kingdom

Prof. Leopoldo Iannuzzi,
National Research Council (NRC), Italy

Prof. Malcolm Ferguson-Smith,
University of Cambridge, United Kingdom

(fot. M. Kościelny)

Na sali wykładowej trwają obrady
Meeting in session in the lecture hall

Sesja plakatowa
Poster session. (fot. M. Kościelny)

Wycieczka meleksami po Krakowie
Electric car tour of Kraków (fot. M. Kościelny)

Zwiedzanie kopalni soli w Wieliczce
Visiting Wieliczka Salt Mine (fot. A. Fornal)